

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

TRY HØJSKOLES ÅRSSKRIFT

1955

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1955

Elevforeningens kontingent

er 3 kr. + 25 øre til landselevforeningen. Brug giroblanketten straks! Det er nemmest og billigst. Ellers sendes postoprævning ud til foråret. Meddel eventuelle adresseændringer!

I år er der lagt 2 giroblanketter ved i anledning af indsamlingen til Fogts mindefond. Læg derfor mærke til blankettens tekst af hensyn til regnskaber.

Elevmødet 1956

er søndag den 15. juli (3. søndag i juli) samt aftenen forud. Læg sommerferien der og sæt jeres holdkammerater stævne. Velkommen!

Efterårsmødet 1956

holdes onsdag den 19. september, altså den 3. onsdag i september. Gør efterårsmødet til et ekstra elevmøde!

Elevunderstøttelse

gennem amtet er stor nu om dage og kan søges lige til skolens begyndelse. Det er dog sikrest at søge i god tid.

TRY HØJSKOLES ÅRSSKRIFT

1955

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1955

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Ved Frode Fogts Død

Det følte som en ond Kuldegysning paa en mild Foraarsdag, da vi fik Budskabet om Frode Fogts Død den 18. April.

Ingen havde anet, at hans kortvarige Sygdom saa brat skulde føre til Døden. Selv de, der vidste, at han var ramt af en farlig Hjertelidelse, kunde ikke fatte, at der pludselig og uventet var indtraadt en Forværring, efter at han i de sidste Dage øjensynligt havde været i Bedring og var begyndt at læse Aviser og at holde sig underrettet om, hvad der skete i Hjemmet og paa Højskolén. Der var heller ingen af hans Familie eller nærmeste Omgangskreds, der kunde tænke sig, at han nu skulde falde for en af de Lidelser, der hører til Alderdomsvækkelsens Følgeskab, for man kunde overhovedet ikke forestille sig, at Frode Fogt var gammel, selv om man vidste, han var 77. Vi, der havde kendt ham fra hans unge Aar, kunde vel se, at han var ved at blive graahaaret; men i Sind og Væsen var ingen Forandring at mærke. Han var munter og livlig, som han altid havde været, og naar han havde travlt, saa vi ham løbe hen ad Vejen med det lette, hurtige Fodskifte, vi kendte saa godt fra den Tid, da han selv ledede Gymnastik paa Skolen og førte an paa Marchture i Egnen. Han var et af de sjældne Mennesker, der bevarer Ungdommens friske Livsmod lige til det sidste. Og dog havde han mod sit Livs Aften en saare lang og travl Arbejdsdag bag sig.

Frode Fogt begyndte sin Lærervirksomhed ved Højskolen og Friskolen allerede i 17 Aars Alderen og havde nu ved sin Død virket som Højskolelærer i 60 Aar, deraf i 30 Aar fra 1914 til 1944 som Forstander. Han var allerede i 20 Aars Alderen kendt som Foredragsholder og Oplæser ved Ungdomsmøder i Omegnens Skoler og Forsamlingshuse, og han begyndte ligeledes ret tidligt at skrive Artikler til Ugeblade og sende Lokalmeddelelser og Mødereferater til Dagbladene. Han skrev lige saa livligt og flydende, som han talte, og hans

smukke, letlæselige Haandskrift, der var et beundringsværdigt Mønster for Skolens Elever, holdt sig uforandret gennem Aarene og kan for den, der nu læser i hans efterladte Manuskripter, fortælle ikke saa lidt om hans sikre Haandelag som Lærer og Skribent. Bogstaver, Ord og Sætninger er hurtigt og sikkert formede; han var klar og sikker paa Haanden og i Tanken og skrev næsten aldrig fejl – der er sjældent rettet et eneste Bogstav paa en Side. Hans Stil og Udtryksmaade er let og ligetil – uden skruede Vendinger og Pynctefraser. Han tilstræbte aldrig at imponere ved Lærdom og Dybsindighed eller at virke sentimental og poetisk. Frode Fogt var en jævn Mand, og hans sjældne Begavelse bestod netop deri, at han forstod at tale jævnt og klart til jævne Mennesker, hvilket jo ogsaa er den vigtigste Forudsætning for al pædagogisk Virksomhed og først og fremmest i Folkehøjskolens Arbejde, hvor Grundtvig har givet os Rettesnoren i de berømte Linier:

»Ja, tal nu sandt om smaat og stort
og jævnt om alt det høje.«

*

Ved Tiden omkring Aarhundredskiftet, da jeg første Gang kom paa Højskolen, var det Frode Fogt, der prægede Virksomheden og førte an i Elevernes daglige Færden og Diskussioner. Hans Fader, den aldrende Forstander J. H. Fogt, blev respekteret som en dygtig og pligtopfyldende Lærer, men stod for os som en Autoritet af den gamle Skole og hørte ikke hjemme i Elevernes muntre Kammeratskab. Hans Foredrag var ikke livlige og fængslende som den unge Fogts, og han kunde heller ikke holde Oplæsning og arrangere Aftenunderholdning, hvilket Frode Fogt havde glimrende Evner til. Frode var vor gode Ven og Kammerat, der blev behandlet som Ligemand, naar der skulde laves Sjøv, men ikke desto mindre respekteret og paa hørt med ærbødig Opmærksomhed, naar han stod paa det gamle Kateder og holdt Foredrag. Han havde sin egen gemytlige Metode, naar han i en Regnetime gik rundt mellem Bordene og hjalp Eleverne at løse vanskelige Opgaver. Naar han havde givet sine Forklaringer, skrevet en Udregning paa Elevens Tavle og visket den ud igen, sagde han: „Naa, prøv saa igen, og kan du ikke finde ud af det, saa maa du gi' et Vræl!“

I Frikvarterene sad han paa et Skolebord og røg paa sin lange Pibe, mens han sludrede med Eleverne. Blev han træt af Stillingen, satte han sig ned paa Bænken, men hældede sig snart bagover og lagde Benene op paa Bordet. Det var for os at se en ret umagelig Stilling; men han snakkede videre, tændte af og til Piben, der stadig gik ud –

På sin rette plads

han laante Tændstikker til højre og venstre, men sansede ikke altid, om der kun var Aske tilbage i Pibehovedet.

Frode Fogt tilbragte dengang næsten hver eneste Aften sammen med Eleverne i den gamle Skolestue. Han havde tilsyneladende aldrig travlt, og dog fik han mere udrettet end de fleste. Han læste en hel Del og havde gode Kundskaber i Historie og Litteratur; men hvornaar han fik Tid til at læse, blev ingen klar over. I mange Aar havde han næppe en eneste Time fri, saa længe Skolens Arbejdsdag varede, for han maatte skifte med en anden Lærer fra Time til Time i Fri-skolen og i Højskolen. Kun naar Børnene fik fri Kl. 3 eller 4 om

Eftermiddagen, var han uden for Skolestuerne en Time eller to ad Gangen, mens hans Fader eller Andenlæreren var i Højskolen; men saa var der jo Stilebøger at rette, eller der skulde skrives Artikler til Dag- og Ugeblade.

Det er for os andre helt uforstaaeligt, at han kunde overkomme det altsammen uden at have travlt og tilsyneladende helt uden Slid; men han havde den mærkelige Evne at kunne arbejde hurtigt uden at

Knudsgård

skynde sig, og den Slags Mennesker kan overkomme det utrolige, skønt de tilsyneladende tager sig Tingene let.

Det gjorde Frode Fogt ogsaa. Man kunde komme til ham med Beklagelse over, at nu var der det og det i Vejen paa Skolen eller andetsteds, eller man følte sig forurettet over et eller andet; men han svarede oftest med et overbærende Smil: „Ja, lad os nu se, det klarer sig nok alligevel.“

Han var urokkelig Optimist og troede fuldt og fast, at alting nok skulde vende sig til det bedste, naar blot man havde Taalmodighed, og det havde han altid som Lærer og i sit Forhold til de mange Mennesker, han fik med at gøre i sin lange Virksomhed ved Skolen og i det offentlige Liv. Med Taalmodighed og god Tid kan overkommes meget, og Frode Fogt havde tilsyneladende oftest Heldet med sig. Han fik sin Skole arbejdet op til en anset Institution og blev selv

højt agtet og anset i vide Kredse. Med Aarene blev han klog paa Mennesker og havde en sikker Sans for, hvorledes han skulde omgaa sit Publikum. Han takserede helt nøjagtigt en Mands Dygtighed og Forstand, men var ikke nær saa sikker, naar han skulde bedømme andres Ærlighed og Paalidelighed. Han var forsigtig i sine Udtalelser og kunde som ældre virke noget tillukket; men inderst inde var han en barnlig Idealist og troede sine Medmennesker alt for godt.

Han var yderst beskeden i sine Livsvaner, og det laa fjernt for ham at føle sig som en stor Mand, fordi han blev æret og afholdt af alle. Desværre blev han ikke fri for Sorger i sit Hjem, og Lykken fulgte ham ikke som Heldet udadtil. Men i Modgang som i Medgang var han stadig den samme. Han bevarede sit lyse Sind til det sidste, og det er vel det bedste, der kan siges om et Menneske, naar Livsgangen er slut.

*

Hans Thomas Frode Fogt var født 9. Marts 1878 og havde saaledes fyldt 77 Aar nogle faa Uger før sin Død. Hans tre Fornavne synes at stamme fra vidt forskellige Personer, nemlig Farfaderen Hans Johannesen Fogt i Adserballe paa Als, Morfaderen Thomas Christensen, Eskelund ved Brørup, og Sagnkongen Frode Fredegod fra vor Børneskoles Danmarkshistorie. Saaledes havde hans gode Forældre taget baade familiære og patriotiske Hensyn ved Sønnens Daab; men han skrev siden Bedstefædrenes Navne i Glemmebogen og beholdt kun Navnet Frode, som Venner og Elever altid brugte i Tiltale – Efternavnet hørtes aldrig til daglig. Det kan siges med Sandhed, at han har gjort det gamle Kongenavn megen Ære.

I hele sit lange Liv var han kun i korte Perioder borte fra Højskolen. Han søgte i de unge Aar Uddannelse paa Kursus i Askov og i København, men maatte nøjes med Sommermaanederne, naar Højskolen laa stille, til sine Studier og til korte Rejser i Udlandet.

*

Ved hans Jordefærd holdt jeg en kort Tale, hvoraf her gengives følgende:

De gamle Elever, Venner og Naboer, der gennem Aarene har været vant til at samles paa Try Højskole, deler jo alle den Sorg, hvor-

med jeg paa deres og egne Vegne maa bringe Frode Fogt vort sidste Farvel og sige Tak for, hvad han har været for os.

Vi kan sige om ham med Sandhed, at han har været en afholdt Lærer, en god Ven og en trofast Nabo, og hvis vi skulde skrive hans Gravskrift, kunde vi med Rette bruge de Ord, at han var agtet og

To gode venner

elsket som faa og vil blive dybt savnet, og endda vil de fleste føle, at det lyder koldt og formelt og slet ikke er noget Udtryk for, hvad vi har mistet ved hans Død.

Det bliver engang i Sommer 59 Aar siden, jeg første Gang saa Frode Fogt og hørte ham holde Foredrag hernede i Skoven ved Rævdalsvad. Han var dengang 18 Aar, og jeg var 12; men det Indtryk, jeg da fik, staar saa fast i min Hukommelse, at jeg nu ofte i den senere Tid, da vi begge havde passeret Støvets Aar, har maattet undres over, at han var uforanderlig den samme, lige saa frisk i Tale og Væsen, lige saa rask og munter som for snart 60 Aar siden.

Jeg har i Aarenes Løb hørt mange berømte Foredragsholdere, men jeg mindes ikke nogensinde andetsteds at have hørt saa lys en Stemme som Frode Fogts. Der var vel mange, der var lige saa veltalende; men ingen, der havde det lyse og festlige i Tale og Væsen som ham.

Hvor svært er det ikke at forstaa, at han saa pludselig og uventet maatte gaa bort. Han var en af de store Idealister, der aldrig syntes at kende til Frygt og Tvivl og Mismod – alt det, som mere og mere plager os andre, jo ældre vi bliver.

Naar man kom til ham med Ærgrelser og Bekymringer om et eller andet, svarede han jævnlig: „Aa, lad os nu se, det gaar nok alligevel!”

Det var nu hans Tro, og den fulgte ham lige til det sidste. Hvad han har ment og tænkt, da han i de sidste Dage laa og svævede mellem Liv og Død, lod han ingen forstaa; men selv om han i enkelte Øjeblikke har tvivlet paa, om han kom sig, syntes han ikke at kende til Frygt. Det skulde nok gaa alligevel.

Ja, det gik vel ogsaa, som det skulde, og som det var bedst for ham – jeg tør ikke tro andet. Men var det ikke godt, om vi alle kunde sige, naar det bærer mod det sidste, at det skal nok gaa saaledes, som det er bedst for os.

Jeg har den særlige Pligt her i Dag at bringe en Tak fra Hjørring Amts historiske Samfund. Frode Fogt var med, da Samfundet blev stiftet i 1915 – det er nu 40 Aar siden – og han har siden 1934 siddet i vor Bestyrelse, hvor vi nu vil savne ham haardt. Vi har sendt en Krans til hans Baare og beder hans efterladte modtage vor Tak for hans Virke.

Men endnu mere ligger det mig paa Hjerter at bringe en Tak fra Hjemstavnmuseet i Try, som han hjalp os til at faa oprettet i 1929 og siden har været Formand for. De mange Hundrede Mennesker, der gennem Aarene har deltaget i Museets Møder og Udflugter, vil nu komme til at savne hans dygtige Ledelse, og endnu mere vil vi savne hans livlige og fængslende Taler ved historiske Mindesteder.

Hvad han har betydet for Try Højskole, hvor han virkede dels som Lærer, dels som Forstander i 60 Aar, tør jeg ikke tale om her, og langt mindre tør jeg skildre det Savn, vi vil føle, naar vi herefter skal samles paa Skolen og ikke mere høre hans Stemme.

Ja, vi sørger alle, og vi føler, hvor tungt det er for hans Hustru og Børn i disse Dage.

Men et langt Livs Erfaring har lært mig, at det slet ikke er saa ondt at sørge over et Menneske, der virkelig er Sorgen værd. Det er hverken tomt eller ørkesløst, som mange maaske tror. Man tvinges af Sorgen til at fremdrage alle de gode Minder, man har om den, der er gaaet bort, og saa lærer man efterhaanden, at det er en Arv, som er værd at leve videre paa.

Det er den Tanke, som Ibsen saa gribende har udtrykt, naar han lader Terje Vigen sige:

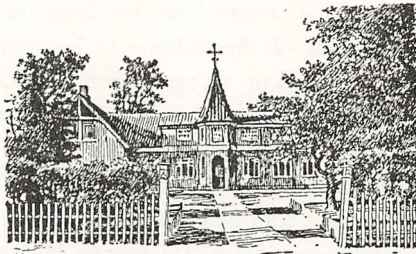
«Stort har jeg mistet, men stort jeg fik!
Bedst var det, kan hænde, det gik, som det gik,
og saa faar du ha' Tak da, Gud! »

*

For hans gamle Elever staar nu den Pligt tilbage at rejse ham en Mindesten ved Try Højskole, der var hans Fødested og blev hans Virkeplads for hele Livet.

Herom er fremført Forslag andetsteds i dette Aarskrift.

P. Christensen.

at han i de Dage modtog Indvielsen til sin fremtidige Beretning som Lærer i Nordens Historie.

Medens han var Lærer paa Als, fik det ogsaa Betydning for ham, at han kom i Forbindelse med unge Mænd, der havde været paa Rødding Højskole, deriblandt den kendte, sønderjyske Politiker Hans Lassen fra Lyssabild. Disse unge

J. H. Fogt.

Mænds Begejstring for Højskolen smittede Fogt, saa han fik lyst til at blive Højskolelærer, og da Prøfserne Tid efter anden stillede Forordringer, som tryktede ham under hans Skolegerning, forlot han i 1866 sin Fødested og rejste til Gedde Seminarium for at søge videre Uddannelse.

Livet paa denne frie Undervisningsanstalt tiltalte i høj Grad den unge Sønderjyde. Lærerne var unge og dygtige Mænd, der forstod at vinde Eleverne, og særlig Forstander P. Wojten fik stor

Indflydelse paa Fogt. Det var ikke saa underligt, at Fogts lyst til Højskolegerningen her øgedes — sammen med Seminariet drevedes ogsaa en velbesøgt Højskoleafdeling — og da han efter nogle Aars Forløb drog bort fra Gedde, var hans Beslutning taget: han vilde være Højskolelærer. Efter at have afstjent sin Værnepligt overtog han da i 1872 Still-

J. H. Fogt

Med hjertelig julehilsen og gode ønsker for 1955, 80-året efter forstander J. H. Fogt kom til Try højskole som lærer. Hans ånd og tanker har altid siden præget skolen — og gør det i dag så vel som nogensinde. Tak for mange gode dage på den gamle skole med hjemmets luft og ånd.

Eders Christen Krogh, Rubjerg.

Swigter vi folkehøjskolens idé?

Det er godt for os allesammen, om vi ikke alt for sjældent standser op for at vurdere vor gerning og vor indsats. Selvbesindelse kan være meget værdifuld.

Ganske vist kan det føre til mindreværdsfølelse, hvis der har været megen modgang, eller meget er glippet, og medgang kan måske skabe selvtilfredshed; men der er dog også den mulighed, at selvbesindelse kan føre til, at man tager bedre fat end før, og det kan vi alle have brug for.

I denne sommer har der i nordjyske blade lydt temmelig triste røster om højskolerne – specielt i Vendsyssel. I een avis kunne man læse, at nu var der kun een grundtvigsk højskole tilbage i Vendsyssel, og i et andet blad blev der skrevet, at der simpelthen ikke var flere højskoler heroppe. Nu drejede det sig om efterskole, sygeplejeskole og forberedelsesskole for seminariet.

Ja, vi vendsysselske højskolefolk har visselig ikke haft for meget at råbe hurra for i de senere år, hvad angår elevtilgang, og når vi har indført fag eller ændringer, må vi nok indrømme, at det sjældent var fordi, vi *hellere* ville indføre disse fag end lægge mere direkte vægt på de almentmenneskelige og vækkende fag, som må være kernen i højskolens virke. Vi prøvede at lodde de unges faglige behov for at få dem inden for murene, i håb om at der også kunne holdes højskole trods et betydeligt fagligt islæt. Derfor optog vi i 1949 sygeplejeundervisning i Try, og i forvejen var der jo indført husholdningsundervisning, kontrolundervisning o. l., hvilket man vist iøvrigt ikke var betænkelig ved i sin tid.

Vor sygeplejeundervisning var oprindelig tænkt som noget midlertidigt: højskolen manglede elever, og sygehusene manglede tilgang af elever, der var forberedt til denne gerning, så alt var egentlig såre godt, og vi havde kun glæde af dette sygeplejefaglige islæt. Men med årene skærpedes de faglige krav, og mens de egentlige sygeplejehøj-

skoler havde fuldt hus, kom vi aldrig særlig højt op med elevtallet, da vort kursus var af mere privat karakter og af noget mindre fagligt omfang, selv om Hjørring amt havde opfordret os til at tage det op og støttet os på flere måder.

Derfor måtte vi beslutte os til at tage skridtet fuldt ud og søge at få skolen anerkendt som faghøjskole, og takket være forståelse fra sundhedsstyrelsen og et udtalt behov for en sygeplejehøjskole til fik vi altså i sommeren 1955 undervisningsministeriets godkendelse af Try højskole som sygeplejefaghøjskole.

Hvad har det så betydet for os?

Det betød for det første, at selv om vi ikke begyndte avertering til indeværende vinterskole før omkring 1. august, kunne vi faktisk melde fuldt optaget den 1. oktober, og det var unægtelig en helt ny fornemmelse.

Men alt har sin pris, og prisen for at få en fyldt skole ad denne vej er opfyldelse af følgende krav: ansættelse af to faglærerinder – en forstanderinde og en instruktionssygeplejerske –, forbedring af skolens sanitære forhold, samt at en række fag gives i et vist omfang. Disse fag omfatter dog også samfundslære, gymnastik, naturfag, studiekreds m. m., som højskolen alligevel havde på programmet i større eller mindre omfang.

Men højskolefagene måtte skæres ned. Der er jo kun 6 søgnedage i en uge med 24 timer pr. døgn. Timeplanen kræver, at der bliver færre foredragstimer, dansktimer, sangtimer, håndarbejdstimer og gymnastiktimer; men til gengæld hedder det i betingelserne for godkendelse, at den faglige side af sagen skal være i orden, „uden at skolen mister sin karakter af højskole“.

Spørgsmålet bliver da: Kan skolen bevare karakter af højskole, når fagkravene skal opfyldes? Eller svigter vi folkehøjskolens idé ved at sælge det egentlige i højskolen for en fyldt skole? Det samme spørgsmål rækker selvfølgelig også ud til andre skoler, der har andre fag i større omfang: kontrolkursus, håndværkerfag, gartnerfag, gymnastik o. l.

Hermed er vi da igen i vor selvbesindelse kommen til det gamle, men altid aktuelle spørgsmål: Hvad er folkehøjskolens mål og idé?

Svaret vil lettest kunne udformes i citater. Højskolen skal være „skolen for livet“; den skal „oplive og oplyse“; den skal stadig have

for øje, at mennesket er en underfuld forening af ånd og stof, at „Menneskelivet er underligt“, og at et sandt menneskeliv er en kamp med stoffet og en deltagelse i kampen mellem livets store modsætninger: godt og ondt, kærlighed og had, liv og død, og at vi ikke kan være neutrale i denne kamp.

Det var ikke tilfældigt, at Bjørnson sagde ved Grundtvigs jorde-færd: „Ved andre grave lysens der fred. Ved denne grav bør der lysens kamp, kamp for det, vi elsker og elsker ved ham.“

Iøvrigt vil nok de fleste højskolefolk sige, at kernen i det hele er, at det går op for os og eleven, hvad det betyder, at mennesket er skabt i Guds billede.

Så er højskole jo iøvrigt mangt og meget.

Forstander Sandbæk, Tommerup, skrev engang: „De grundtvigske siger: „Menneske først og kristen så!“ Indre mission siger: „Først kristen, så bliver man menneske!“ Andre igen vil måske sige: „Menneske først og menneske sidst!“

Men igennem alle højskolernes forskelligheder i fag, metoder og livssyn kan vel nævnes tre fællestræk: de er almenskoler, de er frie skoler, og de er kostskoler. Det sidste er ikke mindst væsentligt.

Spørger vi da igen: Svigter vi folkehøjskolens idé? vil svarene falde forskelligt, fordi de, der svarer, har forskelligt livssyn.

Men efter hvilke præmisser skal dommen fældes? Skal den fældes ud fra Grundtvigs og Kolds skrifter? Svigter vi, når vi ikke skaber „skolen i Soer“ eller „Gøteborg-skolen“? Eller svigter vi, når vi nok underviser i samfundslove og naturlove, men glemmer livslovene, som de er gemt i sagn, myter, folkeviser og anden sand poesi, og som også menneskeslægtens levnedsløb åbenbarer os?

Og her vil jeg sige: Ja, da svigter vi, for i historie og poesi ligger midler til at opleve ordene: „Langt mere værd end det røde guld, det er sin Gud og sig selv at kende.“

Få eller ingen vil vel vove at skrive „åndsliv“, „livsvisdom“, „livslovene“ eller lignende på timeplanen; men mon vi ikke alle føler, at her ligger det egentlige i højskolen, som vi af og til kan få lov til at bruge eller blive brugt af.

Hvis vi derfor spørger igen, om vi svigter folkehøjskolens idé, må jeg selv svare: „Det gør vi sikkert alle – mere eller mindre, men *ikke* på grund af et fagligt islæt i undervisningen!“

Den såkaldte „rene højskole“ har vel aldrig eksisteret, og menneskelivet er jo heller ikke ånd alene, men stof plus ånd.

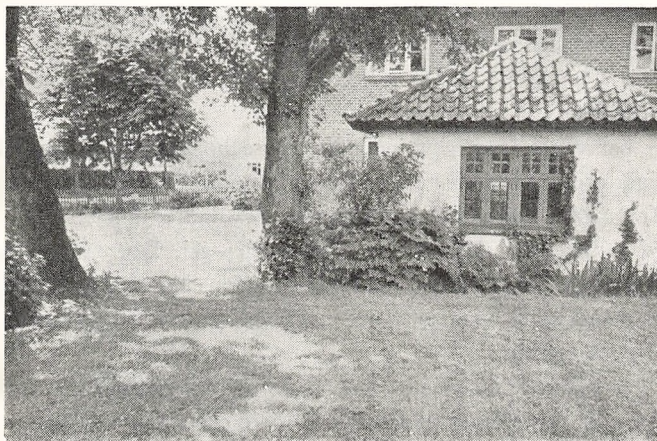
Derfor er jeg heller ikke bange for gartnerhøjskole, sproghøjskole, håndværkerhøjskole, husflidshøjskole, idrætshøjskole eller lignende på grund af disse fags betydelige plads i undervisningen og derfor ej heller bange for begrebet sygeplejehøjskole.

En fransk læge sagde engang: „Der gøres meget for at hindre folk i at dø; men man hjælper dem ikke til at leve.“ Sygeplejerskens opgave ligger netop på begge felter, og derfor har hun stort behov for en menneskelig og åndelig ballast i sin gerning foruden den faglige dygtighed.

Jeg vover da at sige: Fagafdelinger er ikke afgørende for, om der bliver holdt højskole. Vel *kan* oprettelse af fagafdelinger være redningsplanker for skibbrudne højskolefolk; men når skudens vimpel er højskolens kærneord, *kan* fagafdelingen også gøre en skude sejlsklar. Vi skal dog have de unge på skole for at kunne tale til dem.

Eller sagt endnu engang: Vi svigter ikke folkehøjskolen ved at oprette specielle fagafdelinger, selv om de ikke har bud til alle kredse. Men vi svigter alle dagligt, fordi vi er ufuldkomne mennesker, ufuldkomne som lærere, som ledere, som forkyndere, som opdragere. Derfor skal gerningen dog alligevel øves.

P. Sejlund Sørensen.

Sommeridyl

Det måtte alligevel blive højskolen

For mange år siden foretog jeg en stor ændring i min livsførelse. Fra at være lærerinde ved en friskole gik jeg over til at blive sygepleje-elev. Ved en lille festlig lejlighed før min afrejse fra skolen sagde en meget ældre kollega til mig: „Nu slår du en kolbøtte, – jeg vil håbe for dig, at det ikke bliver en baglæns kolbøtte.“

Jeg vidste ikke dengang, at min arbejdsplads i fremtiden skulle blive sygeplejehøjskolen – havde heller ikke tænkt alvorligt over, hvorvidt min fremtidssyssel kunne vise sig at falde i tråd med – og få videre perspektiv udfra, hvad jeg tidligere havde beskæftiget mig med.

Senere nåede jeg til at få problemerne stillet skarpt op fra begge sider: Var det rigtigt over for højskolen at presse den faglige side, som sygeplejeundervisningen jo også må være, ind der? Bliver der så plads til højskolen med dens idé, som mange års gode traditioner har skænket livet og berettiget til liv?

På den anden side: Har højskolen noget at give, som kan være til gavn for den, der vælger sygeplejen som sin livsgerning?

Svaret står skrevet i den næsten 30-års tradition, som sygeplejehøjskolen kan vise tilbage til.

Der har været levet rigt inden for disse højskoleers rammer, såvel som også problemerne har taget deres plads i sagen. Eleverne er kommet fra mange lejre, fra grundtvigske, fra indre missionske – fra mange andre; men tiden har jo vist, at det går. De mange „slags“ elever trives sammen på en sådan skole. – Mon ikke netop en af disse skoleers meget store opgaver ligger i at lære eleverne at værdsætte „de andre lejres“ værdi?

Det er dyrebart materiale, disse skoler bliver betroet, og visselig forlader også disse elever skolerne med mere eller mindre ballast; men det sker, at elever, som kommer fra helt højskolefremmede kredse,

vokser sig sammen med skolen, vokser sig ind i skolens idé – og bliver skolens bedste elever.

Nutidens krav til sygeplejeuddannelsen er meget store; vi får at mærke, at det timetal, som man gerne så fordelt ligeligt mellem sygepleje- og højskolefag, meget let forrykkes til det førstes side og giver overtal her. Vi er mange, som ikke uden bekymring mærker denne tendens.

Hvad skal det koste, før den faglige side får sit!

Men der kan jo også måles med en anden målestok. Hvor ligger grænsen mellem den højskolemæssige og den faglige side? Er der ikke højskole gemt i det altsammen? Mange års arbejde med begge dele har i hvert fald gjort det svært for mig at sætte denne grænse.

Sygeplejens historie med dens mange smukke traditioner, sygeplejens kamp i svage stunder – dens lyse skær, når den har kunnet trives og vokse – opofrende mænds og kvinders stærke tale gennem tusinder af år ... kræves ikke netop her højskolens røst for at bevare livet i alt dette?

De rent faglige emner som anatomi, fysiologi, kemi, fysik må nødvendigvis stå på programmet, men er det ikke det sind, hvormed de fortolkes, der bestemmer, om de fortjener en plads i højskolen?

Frygt ej for, hvad verden kalder
sin nødvendighed af stål.
Anderledes dejlig falder
ord på himlens tungemål.
Dens nødvendighed herved,
det er netop kærligheden.

Jeg hører til dem, der med ikke ringe ængstelse har imødeset udviklingen inden for sygeplejeuddannelsen. På sygehusenes forskoler står man i nær relation til patienten; der øjnes mange fordele ved den uddannelse, man der kan give eleverne. Jeg er vel vidende om, at kravet om mere fyldestgørende uddannelse for sygeplejersker er såre berettiget, og dog tænker man sit: Får man også der stunder til at give eleverne det perspektiv, som vi tror nødvendigt må høre en sådan opgave til. Sygeplejens og højskolens store fælles opgave ligger deri, at begge vil tjene mennesker.

Men jeg tror på, at talen derom bedst finder genklang i højskolens liv. Jeg måtte vælge højskolen.

Margrethe Hansen.

Halvtredsernes Ansigt

Naar blot jeg ser dig i Profil,
med skarpe Vinkler og med bløde Buer,
da ser jeg ej dit stive, kolde Smil,
dit Øjes gustengule Luer.

Jeg ser kun Formen trukket op
i stejle, stolte Streger,
der løftet af en Jættekrop
saa højt mod Himlen peger.

Men naar en face jeg møder dig, da bli'r jeg bange.
Da er det, som din Storhed svinder bort,
og dine Linjers Skygger bli'r saa lange,
mens Farverne fortøner sig i sort.

Hvor har du dine Kinders friske Rødme?
Hvor skjuledu dit Øjes varme Glød?
Og hvor er dine blege Læbers Sødme?
Og sig mig, hvad dit bitre Smil betød?
Og hvorfor har du Rynker i din Pande
og sorte Skygger under Øjets Hvælv.
Hvorfor, hvorfor? Maaske du blot maa sande:
Du ved det ikke – ved det ikke selv.

Du spørger, om da jeg kan Gaaden løse,
om jeg, der selv kun er en Del af dig,
har skjulte Kilder, hvoraf jeg kan øse
en Visdom, som kan lyse paa din Vej.

Nu vel – saa hør da. – Men først Smertens Diagnoser,
den dybe Aarsag og den sande Grund.
Saa hør da her de bittersøde Gloser,
du selv har ønsket af min Mund:

Af dine Omrids – Silhuetten – var det ventet,
at du var skabt af Kærlighed og Aand.
Men i dit Aasyns Træk, der staar det prentet:
»Du skyldes kun en stærk og dygtig Haand.«

Naa, saa du er altsaa Halvtredsernes strenge Ansigt. Du er noget stiv
i Trækkene. Er Sten og Jernbeton for tung en Muskulatur?

Ja, det er pænt af dig, at du forsøger at smile, men det er ikke kønt.

Man kan ikke konstruere et Smil af Glas og Fliser og blanke Metaldele og holde Grimassen paa Plads med haardtspændte Staalbuer. Smil, det er Varme og Lune og Glimt i Øjet. Jo, jo, der er ogsaa noget, der glimter i dit Blik. Men det ser ud som sønderdelte forvildede Atomkerner og ustyrlige Elektroner. Du gør mig nervøs. Jeg kan jo se, at du selv er usikker.

For Resten kan jeg heller ikke li', at du blotter dine Tænder saa meget. Det ser ondt ud, og du har da ellers altid sagt, at du ikke vil bide. Er der da andre, der vil bide dig, siden du demonstrerer Gebisset? Hvorfor forudsætter du altid det værste?

Jeg synes, jeg har kendt dig altid og før følt mig saa tryk hos dig. Du er ikke, som du var. Eller er dit strenge Ansigt kun en Maske, som dækker din egen Uro. Lad os tale om det.

„Jeg har ikke Tid," siger du. Nej, det er sandt; det har man jo ikke i Halvtredserne. Du haster af Sted og har saa travlt. Er det for at komme før Tresserne. Har du aldrig tænkt over, at det naar du nok alligevel. Du siger, du bestemmer ikke Farten selv. Halvtredserne bestemmer ingenting selv. Det havde jeg nær glemt.

Men du kan ikke taale det Tempo. Du faar Neuroser af det. Du bli'r forjaget, irriteret og uvenlig. „Imod hvem?" spørger du. Imod din Næste. „Hvem er min Næste? Er det ham, jeg bliver udbyttet af, eller ham jeg nasser paa?"

Du er kynisk, hvem har dog lært dig at tale saadan?

„Aarhundreders Monopolisme og en Menneskealders Socialisme."

Du taler haanligt om -ismerne. Tror du heller ikke paa Gud og Djævelen?

„Jeg har min egen Trosbekendelse."

Hvordan er den?

„Jeg forsager Kærligheden – dog ikke Erotikken – men Næstekærligheden, Retfærdigheden og Friheden.

Jeg tror paa Selviskheden, Havesygen og Skattevæsenet, de endokrine Kirtler, Hormonerne, Narkotikaen og den fundamentale Tørst."

Det lød stygt. Jeg tror dig heller ikke. Nu er du igen bag ved Masken. Men jeg forstaar til en vis Grad din Bitterhed. Der er mange Illusioner, der er bristede for dig i de seneste Aartier.

Jeg ved ikke, om du nogensinde har troet paa Gud, men jeg ved, at du engang har troet paa et broderligt Fællesskab mellem dig og

dine samtidige under frie og lige Vilkaar. Du havde en Anelse om Fællesskabets Bæreevne baade for din Praksis, din Moral og din Kultur. Du troede, et saadant Fællesskab kunne bygges op paa Gensidighed og Parternes fri Vilje.

Ja, Fællesskabet fik du ogsaa, men det blev dig paatvunget, og du var ikke selv med til at bestemme Vilkaarene.

Du sagde saa smukt engang, at Fællesskab betød Tryghed, og deri havde du jo for saa vidt ret. Men maaske tænkte du ikke paa, at den Slags Tryghed altid betales med Tab af Frihed efter lige store Procentsatser. Kan hænde du nu føler, at Prisen alligevel var for høj, og at Trygheden blev dig en Skuffelse.

Ja, jeg forstaaer dig helt godt.

Du var saa stærk og stolt i din Overbevisning om, at Blod og Sved og Taarer var fuldgyldige Værdimaalere for din Indsats for Fællesskabet. Nu er det gaaet op for dig, at Blod er billigt, Taarer næsten gratis, mens Arbejdsydelsen og Svedproduktionen er kriminaliseret.

Du har altid nok kunnet affinde dig med, at du skulle „æde dit Brød i dit Ansigts Sved“. Men du har svært ved at forstaa, hvorfor du skal svede, mens de andre æder.

Der er intet at sige til, at du mildest talt er desorienteret.

Jeg ved ogsaa godt, at din Økonomi trykker dig. Dog ikke saa meget som tidligere. Ikke, at den er blevet bedre, men efter at du har faaet lært at laane og udskyde Betalingen til senere Aartier, er det jo ikke saa slemt mere. Dine Børn betaler.

Men selv om din Gæld nu ikke længere tynger dig saa haardt, saa ved jeg, at du i flere Tilfælde har været skuffet over det, du fik for Pengene.

Som nu det med Kulturen!

Jeg husker endnu, hvor du var stolt af dine Skolepaladser, dine vel-spækkede Biblioteker og dine statsansatte Symfoniorkestre.

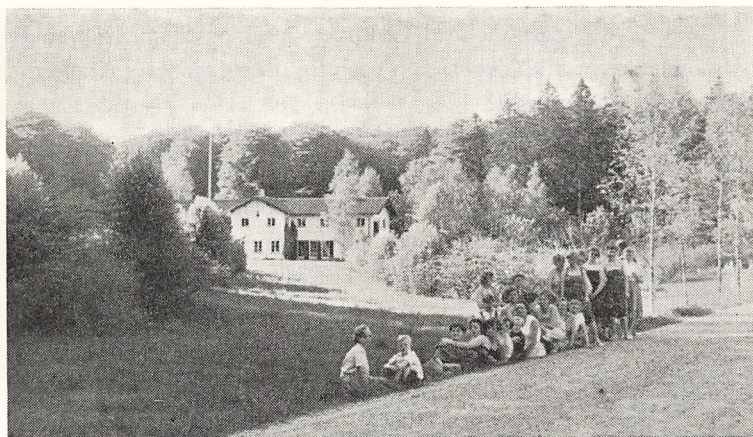
Naar du nu bagefter er utilfreds med det, der kom ud af det, saa er du i hvert Fald i din gode Ret til at sige, at du har gjort, hvad du kunne, og undertiden endog bragt Ofre, der oversteg din Evne. (Det er jo blandt andet en af dine Undskyldninger, naar du undtagelsesvis taler om din Gæld).

Du troede jo virkelig selv dengang, at Kulturen kunne maales i løbende Kilometer af sidestillede Bogrygge. At den kunne beregnes

i Kubikmeter Rumfang af Skoleaulaer eller optælles i Dusin af pensionsberettigede Musici.

Du har nu en forurettet Fornemmelse af, at du har kastet Værdier i Grams, men Naturens muntre Søn var der ikke med sin Turban.

Jeg skal ikke gaa i Rette med dig og da slet ikke haane dig for din Fejltagelse. Jeg kender jo din Indstilling og ved, at du selv paa saa mange Omraader har vænnet dig til bare at tage imod. Men maaske

Ved skovridergården

burde du dog have betænkt, at særdeles, naar det drejer sig om Kultur, da betyder det selverhvervede en mangedoblet Værdiforøgelse.

Du har nok hørt om Hjertets Dannelse. Ikke? Deri indgaar blandt andet Selvrespekten. Den maa du ikke krænke unødigt med dine overdaadige Lysgaver.

Jeg har lagt mærke til, at du ikke har megen Sans for Humor. Alligevel har jeg tænkt paa, om det nu var et Udslag af Galgenhumor – ud fra den Betragtning, at hvad man ikke kan faa anbragt i Hjertet eller Hovedet, det maa man se at faa i Benene – at du nu har kastet dig saa hovedkulds over Sporten.

Jeg anerkender dine Bestræbelser, hvis de gaar ud paa at skabe en sund Bolig for din Sjæl – forudsat, at du altsaa har noget af den i Behold endnu. – Ja, jeg bifalder endogsaa dine Krumspring, blot de bibringer dig en umiddelbar Glædesfølelse. Jeg accepterer Glædens

Værdi, og jeg ved, at du trænger til den; men jeg forstaa blot ikke altid dine Metoder og Reaktioner.

Det er godt for dig, at du endnu er saa barnlig, at du kan glædes ved at lege med en Bold paa en Grønsvær; men jeg maa le ad dig, naar du sammen med tusinde andre staar udenfor og skaber dig, fordi Bolden efter din Mening triller den forkerte Vej. Kan det ikke være lige meget, naar du ikke selv skal hente den?

Naturligvis, jeg erkender, at det er harmløst.

Værrer det, naar du med Centimetermaal og Stopur hidser dig selv og andre op til Ydelser, som egentlig overstiger jeres Kræfter.

Mon det dog er godt?

Jeg kan heller ikke lide, at du nøjes med at læse Avisernes Sportsider. Du maa da vide, at der ogsaa er andet, du bør følge med i.

Du er meget sjov, naar du sidder og tipper. Men hvorfor bruger du en Terning? Har du helt opgivet at ræsonnere?

Du siger, at du ogsaa har andre Fritidsinteresser. Du gaar i Biografen, du ser Revyer, og du danser paa Restaurant.

Ja, jeg gaar selv i Biografen, og jeg synes Morten Korch er god. Han har noget, du ikke har, men han hører jo heller ikke rigtig til i Halvtredserne.

Jeg husker, at jeg har siddet ved Siden af dig i Kabaretten. Du var mest interesseret i de bare Ben og de vovede Viser. Har din Kone da ingen Ben, og kan du ikke selv sige Sjofelheder?

Du skuffede mig ogsaa, da jeg bagefter saa dig danse. Sikke noget Jokkeri. Det var ikke, som da du svang dig i Tyverne og tidligere. Da var du glad for at danse. Nu er det altid noget andet, du tænker paa.

Du var i det hele taget saa glad dengang.

Jeg vil saa gerne stille dig et Spørgsmaal i den Forbindelse. Du synes sikkert, at jeg nu bliver banal. „Var du lykkeligere dengang end nu?”

Hvorfor maaber du? Er Lykken virkelig en Glose, du helt har glemt? Vi har da ellers benyttet den flittigt i vore Samtaler engang.

Jeg ved, du har haft en Forestilling om den. Jeg ved, du har drømt om den. Jeg ved, du har ønsket dig den – men du ser ikke ud, som du har fundet den. Eller er det bare igen den forbandede Maske?

Du kan selvfølgelig være lykkelig bag ved din Maske. Ja, men hvis

jeg nu kunne se det, ville det maaske betyde noget for min Lykke.
Er det dig ligegyldigt?

Nu siger du, at du er villig til at kaste Masken, hvis jeg tør se dig.

Tak. – Naar du siger det paa den Maade, saa er det maaske alligevel bedst, du beholder den paa.

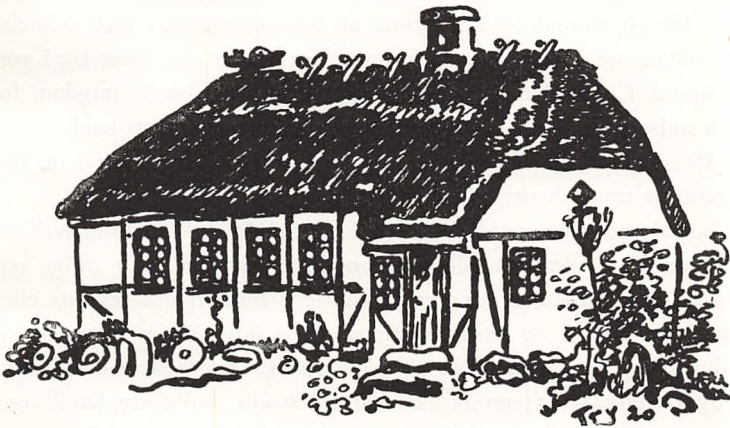
Jeg ved ikke, hvordan du ser ud bagved. – Men saa længe du holder Masken, har jeg min Tro i Behold.

For Lykken er vel ikke altid, hvad man ser,
men mene, hvad man haaber paa og tror.
Den skabes ikke kun af, hvad der sker.
Den paa saa mange skjulte Ting beror.

Jeg søgte i dit Ansigt et Glimt af Sjælens Spejl,
men saa kun alt for mange Muligheder for at tage fejl.
Jeg ser kun sikkert, hvad du har i Hænderne;
– iøvrigt kender jeg dig kun til Tænderne.

Du er saa klog og dygtig og saa sikker paa din Haand,
– men Lykken – selve Lykken, den er skabt af Aand.

S. A. Sørensen.

Højskole i hæren -?

Den civile tjenestetidsundervisning

For godt et par år siden begyndte man forsøgsmæssigt civilundervisning ved fire mindre garnisoner her i landet. I august 1953 udnævntes ledere til de fleste af landets garnisoner, og i marts 1954 yderligere til syv, deriblandt Aalborg, ved hvilken jeg nu har den fornøjelse at være lærer.

Civilundervisning gives nu på alle landets kaserner, og fra dette semesters begyndelse vil også C. Ferne være med; dem har vi jo heroppe en afdeling af i Sæby.

Er civilundervisning noget nyt? Ja, for så vidt, men ideen har dog været taget op i nogen tid, bl. a. i England. Baggrunden for indførelsen af den herhjemme er den udvidede tjenestetid som en erkendelse af, fra næsten alle de politiske partiers side, at der findes et stort behov for en almindelig udbygning af folkeopdragelsen med højnelse af soldaternes kundskaber og interesse for alt det, der rører sig i vort samfund. Civilundervisningen er en gave til den danske ungdom for den indsats, der nødvendigvis må gøres for at værne vort land.

Hvad går civilundervisningen ud på, og hvad læres der i de fire ugentlige timer, hvori soldaterne undervises?

Soldaternes tjenestetid er opdelt i tre halvår, og i hvert halvår får de ugentlig to timers medborgerkundskab. I første halvår tillige een times udenrigspolitisk orientering samt een times dansk-regning eller litteratur. I andet og tredie halvår er de to sidste timer reserveret til valgfrie fag, og der kan her af soldaterne vælges mellem dansk-regning, engelsk, tysk, tegning med kunstforståelse, boliglære, landbrugs-lære, motorlære, bogholderi for håndværkere, musikforståelse o. m., dog under den forudsætning, at tilstrækkelig tilslutning til et fag opnås. Tillige er der her i Aalborg supplerende undervisning for ordblinde af faglærere, noget der iøvrigt har vist sig stort behov for.

En kritisk læser ville måske allerede her spørge om, hvorfor der lægges så stor vægt på medborgerkundskaber.

Jo, man mener, at det er mest formålstjenligt at lære soldaterne noget om det efterhånden komplicerede samfund, som de lever i. Lære dem at finde deres plads i dette samfund ved at oplyse dem om de goder og rettigheder, der kan opnås af den enkelte, enten det er inden for kommunen, amtet eller statens rækkevidde, men også be-

Ved Kongebirken i Storskoven

lære dem om de pligter, der følger med at leve i et nutidssamfund. Soldaterne bør kende deres lands kirke og skole, de retningslinier, der juridisk er trukket op for et velordnet samfund; men tillige bør de vide noget om alle de samfundsspørgsmål, der allerede er løst, og noget om dem, der stadig trænger sig på, og som de måske selv om et par år kommer til at få indflydelse på, til eksempel den for tiden aktuelle folkeforsikring.

Det vil vel være forkert at sammenligne civilundervisningen med højskolen i dens start. Men jeg så for nylig en artikel i et af egnens dagblade om forstander Bjørnbaks start af sin højskole i Smidstrup for hundrede år siden, og her tillægges det Bjørnbak, at han ønsker at rejse en skole for de unge, så de ikke skal blive forældrene lig i sløvhed og uvidenhed.

Til civilundervisningen får vi unge fra alle samfundslag. En lille del godt udrustet med kundskaber og viden. En stor flok med almindelige skolekundskaber, men med stærkt brug for udvidet horisont; men også en del, der virkelig trænger til at blive vækket, og andre har vrangforestillinger, der trænger til at rettes. De to sidste kategorier er selvfølgelig de vanskeligste elever, men her vil – hvis arbejdet lykkes – civilundervisningen også kunne vise sin største nytte og måske give eleven det skub fremad, der for stedse sætter ham i gang.

Undervisningen vil derfor også stille store krav til sine lærere. Den ledes for oven af undervisningsinspektør J. Bøgh, København, der er en meget dygtig og fremragende pædagog.

I Aalborg ledes arbejdet af forstander A. Svendstorp, der før var kommunelærer i København. Han har trods lille kendskab til nordjyder med en heldig hånd ledet det omfattende arbejde her ved alle tre kaserner: Fyensgade, Hvorup og Flyvepladsen; det er et af landets allerstørste områder. Han har om sig samlet en stab af lærere fra næsten alle erhverv, hvilket absolut er til gavn for undervisningen.

Civilundervisningen skal også for at gøre sin gavn have hærens befalingsmænds bevågenhed. Det er mit indtryk, at garnisonscheferne her i Aalborg har været overordentlig velvillige og positivt indstillede, således at undervisningen har kunnet afvikles på den mest gnidningsløse måde.

Og til slut en lille ting, der efter min mening ikke er uvæsentlig.

Når vi har soldater, er det jo nu engang fordi, det er nødvendigt at udbygge vort forsvar. Selv om vi kun vil forsvare det, der er vort, har tiden vist, det er nødvendigt med en hær, og at den er godt uddannet. Derfor skal soldaten også lære at indse betydningen af, at han er soldat, at den tid, han må afse til landets forsvar, ikke er spildt, og at den også kan anvendes til at dygtiggøre sig i. Og skulle krigen komme, noget vi selvfølgelig ikke håber, da kan det i allerhøjeste grad blive en psykologisk krig – en krig, hvor det for modstanderen gælder om at nedbryde folkets moral. Og da har det altid vist sig, at den oplyste mand har langt mere modstandsevne end den ikke oplyste; lad mig bruge en vending fra landbrugslærerens timer: Når først vi forstår betydningen af vort arbejde, da bliver arbejdets besværligheder mindre.

L. Sletting Christensen.

Hilsen og glædelig jul ønskes alle gamle Try-elever.

Familien L. Sletting Christensen.

Kom ikke for sent!

Vi kender det fra hverdagen.

Vi skal ud at rejse. Vi farer omkring og har så travlt, ja, så travlt, at vi intet ordentligt får udrettet. Vi styrter af sted fra det ene til det andet – opdager i sidste øjeblik noget, der var glemt – tilbage igen og når – netop at se: rutebilen drejer om hjørnet, hører toget fløjter afgang eller ser, at rutebåden lægger fra –

– Ærgerligt, nu var vi så nær; det var planlagt, alle disse forberedelser – spildt – for sent.

Ja, men sådan er jo mange menneskers livshistorie; man havde så travlt – med at ordne alle de andres affærer – med at få fat på de sidste skandalehistorier, få noget føjet til og få dem spredt ud – langt omkring, denne hemmelige fryd, når een eller anden rigtig kom i „fedtefadet“ o. s. v., o. s. v.

Hvorfor har vi mennesker dog denne tendens til at ødelægge for andre (og dermed også for os selv) – til at skade i stedet for (som vi dog helst ville) at gøre godt.

Gang på gang kommer vi for sent med at gøre en god gerning eller vise venlighed, fordi, ja, fordi vi var så selvoptagne, så egenkærlige. De venlige ord, der måske lå på læben, stivnede i travlheden, denne travlhed for at nå „noget“, men hvad for noget?

Vi glemte „det ene fornødne“ – at være stille og lytte!

Og imens er de øjne, der måske havde tigget om smil og kun fik en sur mine – bristet, – og det var for sent at gøre godt.

Eller de læber, der bad om et venligt ord, men som kun fik et hånligt skuldertræk – er stivnet, og det var for sent at angre.

»Så kort kun er livet hernede,
men hvorfor formår vi dog ej
af lys og af solskin at sprede
et væld på hinandens vej.«

Ja, lad os bruge den kostbare tid.

Jens Sigurd Pedersen.

Gode ønsker for og hilsener til alle skolens gamle elever og venner, særlig til sommerholdet 1955.

*Anna og Jens Sigurd Pedersen.
Elisabeth, Edel, Preben og lille Per.*

Dagbogsblade fra England

13. Juli 1947.

Atter et Farvel til min lille Mor, – men denne Gang lidt anderledes end nogen Sinde tidligere. Vi er begge lidt nedtrykte og vemodigt stemt. Damperen er lykkeligvis syv Kvarter forsinket. Mor og jeg nyder det, men taler ikke særlig meget sammen. Vi tænker hver for sig. – Saa staar jeg omsider paa Damperen, – alt er klart. Opgangen fra Land til Damper bliver fjernet. En Taare glider langsomt ned over den ene Kind og standses først i Havet, det store Vesterhav, som jeg nu skal sejle tværs over. Damperen glider sagte. Mor vinker, – jeg vinker, – længe, længe; jeg har stadig mit Blik fæstnet paa Mor – tør ikke vende det af Frygt over, at Mor skulde blive borte fra mig i Trængselen. Vi kommer længere og længere bort fra hinanden. – Til sidst er Mor borte i Mængden. – Jeg bliver staaende en Stund og ser ind mod Land, mod Danmark. Det skønne Fædreland, som jeg nu forlader – vel kun for en Stund. – Det blæser haardt, ja, det næsten stormer, og vi er paa Vej ud paa det vilde Vesterhav. Solens Straaler paa Havet faar det til at ligne Sølvpapir, – et flot Syn. Vi passerer Fanø, der ligner det øvrige Danmark. Nu gaar jeg ned til min Kahyt. Det er paa 1. Klasse, saa jeg aner i Forvejen, det er komfortabelt. Nu gør jeg mig i stand til Spisning. Her er varmt. Jeg aabner Luftventilen, – det hjalp. En Dame mere skal sove i Kahytten, og jeg er spændt paa at se hende. – Jeg gaar ovenpaa i Spisesalonen, – alt ser ud til at være optaget. – De spiser fint, kan jeg se. Der er Vine i Glasene. Jeg gaar ud paa Dækket for at tage en Beslutning. Indaander den friske Luft i fulde Drag, – jeg er jo ikke sulten. Hvad er nu det? Det begynder at svimle. Ikke engang en Time efter, at vi er gaaet fra Land. Jeg farer ned til min Kahyt, klæder mig af, tager et Par Piller og gaar i Seng. Der er Uro paa Gangen. Folk er begyndt at blive daarlige. Det vipper stygt, mere og mere. – Til sidst knirker Fjedrene

i Madrassen i Takt med Bølgegangen. Jeg føler mig søvning og træt oven paa hele Spændingen. Jeg sover omtrent, da den Dame, der skal bo her, kommer for at gaa i Seng. Jeg siger ikke noget for ikke at blive rigtig vaagen igen. „Gardinerne“ har jeg trukket for hele Vejen omkring min Seng. Jeg falder i Søvn og vaagner først om Morgenens ved, at Damen er i Færd med at klæde sig paa. Jeg skubber „Gardinet“ lidt til Side og hilser og spørger, hvad Klokken er. Hun lyder meget venlig. Klokken er 7,30. Hun fortæller, hun var søsyg i Aftes. Det vippede meget slemt, og mange havde ikke taalt det. Det havde været umuligt at staa fast paa Gangen til sidst. Nu vipper det ikke nær saa meget mere. Det er pragtfuldt nu. Jeg føler mig lidt sulten, staar op, ordner mig og gaar op og drikker Kaffe. Det var dejligt. – Jeg gaar lidt omkring og vender igen tilbage til min Kahyt, smider mig paa Maven, og her ligger jeg altsaa endnu. Klokken er omtrent 10,30, saa der er et Stykke Tid tilbage endnu at sejle, – og heldigvis, det er skønt. – En Tanke farer hjem til Mor, Far og Lis. De aller-kæreste i hele Verden.

Klokken 13,30. En Klokke begyndte at kime. Hvad var det? Jeg havde ikke Indtryk af, at det var paa Grund af, at vi skulde sammen og synge vort sidste Vers. Jeg ordner mig og begiver mig til Spisesalonen. Ganske rigtigt. Det var her, det skulde foregaa. Lunch efter en stor Maalestok. En Tjener viser mig til et Bord, hvor der sidder fem i Forvejen. – Sikke et Bord. Først Sild, derefter en Mængde koldt, engelsk Bøf og til sidst Ostepind. Jeg griber den sidste Chance til en god gammel Hof. – Efter at være blevet mere end mæt gaar jeg ind i en Ryge- og Kaffesalon, tænder en Cigaret og faar en Kop Kaffe. Her er flot. 73 Lys brænder i Loftet. – Jeg nyder fra en Hjørneplads Udsigten over Havet, som vi med temmelig god Fart farer hen over. To venlige ældre Damer sætter sig ved mit Bord. Jeg opdager med det samme, de er Englændere. De spørger, hvor jeg skal hen, og hvor jeg kommer fra. Jeg forklarer det paa engelsk, saa godt jeg kan, og da de begynder at tale videre, siger jeg, at jeg ikke forstaar det, og lidt senere vender jeg tilbage til min Kahyt efter lige en lille Tur paa Dækket, hvor jeg fik lidt frisk Luft. Jeg er saa mæt som et Pensionat og synes ikke at behøve mere i Dag. – Klokken 21,30. Naa, det fik jeg heller ikke. Nu er jeg saa vel ankommet til Bestemmelsesstedet, hvor jeg fik en enestaaende Modtagelse. De er mægtig flinke alle.

Mr. Philips hentede mig paa Stationen i Bil, og det gik hurtigt gennem Londons befærdede Gader og herud. Han lod til at være lidt skuffet over, at jeg ikke var bedre til Engelsk. – Han viste mig i Forbifarten Westminster Abbey, Buckingham Palace og Waterloo Bridge. En Mængde Mennesker var stimlet sammen uden for Slottet for at faa den nyforlovede Prinsesse Elizabeth at se. – Rejsen gik altsaa glimrende helt igennem, meget bedre end jeg havde turdet haabe. – Paladset her, jeg er havnet i, har mindst 3 Etager. Her er mægtig flot, men mægtig snavset. Jeg har pakket ud, skrevet hjem og vasket op og set hele Huset, som jeg kan beskrive nærmere en anden Dag. Nu maa jeg i Seng. Jeg skal op Klokken 7 i Morgen. Jeg er i glimrende Humør, har ikke fældet en Taare, siden den der gled i Esbjerg Havn, og ser i det hele taget stort paa Tilværelsen. Jeg venter mig meget af de kommende Dage.

14. Juli. – Nu er det Middag i Danmark, – men *ikke* her. Ih, hvor bliver her meget at bestille. I Dag har jeg vasket Klatvask, og i Morgen skal jeg vaske Storvask. Desuden har jeg gjort rent paa 1. Sal, hjulpet med Maden og vasket op. Nu er jeg alene hjemme i hele Slottet. Humøret er knap saa godt i Dag som i Gaar. – Sikke et solidt Maaltid de begynder med om Morgenen. Jeg spiser ikke sammen med Herskabet, men i Kælderen.

15. Juli. – Sikke en Dag. Klokken er 22,30, og jeg er ikke færdig endnu. Jeg er i Smug gaet op paa mit Værelse, har taget Skoene af og taget en Smøg. Dødtræt som aldrig før. Bare jeg snart kan vænne mig til det. Det er jo en lille Omvæltning fra 8 Timers Arbejdsdag paa et Kontor i siddende Stilling og til 16 Timers Arbejdsdag og gaa uafbrudt. Jeg har spist saa meget i Dag, men jeg behøver ogsaa en hel Del Kalorier. Jeg tror, jeg bliver glad for det, naar bare jeg giver Tid og kommer i Træning.

16. Juli. – Fruen tog mig med til Piccadilly for at ordne Papirerne, og hun viste mig Hyde Park og St. James Park og Palace, hvor Prinsen af Wales bor, og Bond Street, men sikke en Mængde bomberamte Bygninger her er.

27. Juli. – Aa, hvor har jeg haft travlt i Dag (Søndag). Kl. 15,30 var jeg først færdig til at klæde om. Jeg havde jo hele Huset, Maden og Vasken. Jeg har i Aften pakket min Kuffert, til vi skal til Havet, hvor vi skal være en hel Maaned.

29. Juli. – Aa ja, saa er vi her. Helt nede mod Syd paa Isle of Whight ved Kanalen. Sikke en lang Rejse, og saa alt det med at pakke ud bagefter. Huset her er meget stort. Hvordan skal jeg dog holde det rent alene og saa endda lave Mad. Naa, jeg kan sikkert nok holde det, som det saa ud, da vi kom. Jeg selv har faaet et lille „Hummer“, dog heldigvis med Vindue ud mod Havet, og her sidder jeg nu og ser ud over den engelske Kanal. Det er ikke til at forstaa,

Under Kærlighedsbøgen

jeg er saa langt borte. Bare jeg nu snart maa blive rigtig glad og tilfreds igen. Nu har jeg gaaet og glædet mig til at være færdig for i Dag og komme ind paa mit Værelse og græde, og nu kan jeg slet ikke.

30. Juli. – Jeg har ugentlig Fridag i Dag fra Kl. 14,45, saa den er alt for kort. Jeg klædte mig først om og gik saa op til Bonchurch. Det var en lang Spadseretur frem og tilbage, men det var en skøn Tur. Hvor er her ejendommeligt. Klipper helt ned til Havet, og saa er de helt hvide næsten. Her er meget mærkbart Tidevand. Det er tydeligt at se. For Tiden, Kl. 17,15, er der meget lavt, der danner sig en hel lille Strandbred af Sand, og mosbeklædte Klipper – nærmest store sten – rager op af Havet. Kl. 21–22 i Aften er her meget Højvande, saa det nærmest ser ud til, her vil blive Oversvømmelse, og

Stranden og Klipperne i Havet er dækket. Det er opad og i Sving til Bonchurch ad en meget smal Vej. Store Træer staar til begge Sider, og naar man kommer højt nok op og ikke kan se Havet, synes det nærmest som at gaa i en stor, stor Urskov, hvor Fuglene laver Støj med deres forskellige Stemmer, og mange Fugle ser mærkelige ud. Undertiden kan man blive helt bange for saadan en stor Skov med saa mange forskellige Dyr og Planter. Kristtorn og Kaktusser og palmelignende Træer er her. Mægtige Rosenflor slynger sig op om de forskellige Villaer. Her er kønt. Byen Ventnor var ogsaa meget ejendommeligt med sine Kirker, Butikker og Gader i forskellig Højde, og bag dem igen store, mørke Træer langt, langt op ad Bjerget Boniface.

8. August. – Jeg glemte i Gaar at fortælle, medens jeg sad paa en Bænk meget højt oppe og saa ned over Havet og Ventnor, fik jeg pludselig Øje paa noget, der syntes at være et Dannebrog paa fuld Stang. Jeg for op og skulde lige til at udbryde et Glædesskrig, da der netop kom et Vindpust, der fik Flaget til at folde sig ud, og jeg saa, det var Schweiz's Flag. Jeg maa indrømme, jeg blev skuffet, men disse Flag ligner nu meget hinanden. – Det har været et pragtfuldt Vejr i Dag – lovely. Haaber paa en god Week-end. Good night.

13. August. – Jeg sidder her paa denne sædvanlige Plet, som jeg allerede er begyndt at holde meget af, og ser ud over det i Dag saa stille og blaa Hav med den klare, skyfri Himmel over; – man skulde tro, det var ved Middelhavet. Det er „hot“.

28. Oktober. – Jeg er i rigtig trist Humør i Eftermiddag. Klokken er 15,30, og jeg har siddet i Køkkenet hele Eftermiddagen for at vente paa Grønthandleren. – Jeg længes hjem – forfærdelig – for Øjeblikket, og jeg kunde græde paa Stedet. Aa, hvor jeg glæder mig til at komme hjem igen. En Gæst til dinner. Færdig kl. 21,20. Et uroligt Hus dette. Er træt.

3. November. – Den t. Kælling. I Formiddags fik hun mig igen til at tude, idet hun overøsede mig med alle mulige Bebrejdelser. Jeg maatte ikke gøre rent paa mit Værelse i „hendes Tid“, som hun sagde, og ikke vaske og stryge mit eget Tøj i hendes Tid. Jeg blev ærgerlig og sagde, at jeg aldrig havde hørt noget lignende, og at jeg var rede til at rejse til Danmark naarsomhelst. Derefter blev hun saa meget sød.

7. December. – Jeg har været i Kirke i Dag – i en engelsk Kirke.

Det var saa kønt med Orgelet og Koret, der bestod af unge Piger og Dreng. De sang saa smukt, men ikke kraftigt. Der var ingen Degn; Præsten besørgede selv det hele. Bønnerne forstod jeg ikke meget af, da det jo er et gammelt engelsk Sprog, men Prædikenen forstod jeg. Han sagde blandt meget andet: „Der er ingen Kristus uden en Bibel, og der er ingen Bibel uden en Kristus.“ Disse Ord ramte mig meget. „Bibelen er den vidunderligste Bog i Verden,“ sagde Præsten, „har du ikke læst den, saa læs den, læs den mange Gange.“ „Hvad skulde jeg trøste dem, der ligger for Døden, med, naar jeg besøger dem, hvis jeg ikke havde Bibelen.“ Han var meget ivrig i sin Prædiken. Der var reserverede Pladser med Skammel foran til at knæle paa.

10. December. – „Sig nærmer Tiden, da jeg maa væk“ – herfra. Jeg glæder mig vanvittigt. Haaber nu at faa alle Ting i Orden i Morgen, min sidste Fridag. – Alt er gaaet godt i Dag, – men med Travlhed naturligvis. Mrs. Philips kastede et Stykke Brød ned ad Trappen til mig, der ikke var rigtig „crisp“. Hun har ellers været flink i Dag. Klokkeren er 22,10.

19. December. – Nu er Klokkeren 19,05, og Klokkeren 20,40 skal jeg se min søde Mor og Far igen. Jeg sidder og bumler i Toget – Aalborg næste Gang. Jeg er saa sulten, og nu skal jeg hjem og spise hos Mor.

Turen ville jeg meget nødtigt gøre om, ligesaavel som jeg meget nødtigt vilde have undværet den. Man skal helst kende noget til Forholdene ved de Mennesker, man skal være hos – og aldrig rejse ud i det blaa.

Med venlig Hilsen, specielt til Sommerpigerne 1941 plus Lærere og Lærerinder.

Karen Rolf Jørgensen.
født Hillgaard.

Et arbejde for at styrke højskoleinteressen

Sekretær Erik Halvorsen giver her en beretning om arbejdet i Højskolernes Sekretariat.

Allerede for fem år siden, da Højskolernes Landselevforening startede sin virksomhed, var det os klart, at det næppe ville være på de traditionelt betonedede områder af højskolens virksomhed, at vi kunne gøre den største indsats. Naturligvis håbede vi på efterhånden at kunne skaffe en del elever til de almindelige vinter- og sommerskoler, og det er da også lykkedes. I de sidste par år har vi sendt ca. 150 elever ud hvert år (i år 168); dette er et meget beskedent tal, men de fleste kommer fra de såkaldte højskolefremmede kredse. Der er derfor en meget stor spildprocent blandt vore forespørgere, og et meget betydeligt arbejde med dem, hvis de endeligt melder sig, fordi der er mange flere problemer at ordne, end der vil være for elever, der kommer fra et område, hvor man i forvejen er indstillet på højskolens virksomhed. Vi skal overbevise forældrene om det værdifulde i et højskoleophold, hjælpe med udfyldning af ansøgning til arbejdsløshedsfonden og andre legatmuligheder. Vi vælger aldrig skolen for eleven, men prøver at finde frem til, hvad det er, han eller hun selv ønsker, hvilket kan være kompliceret, da deres forestillinger om udbyttet af et højskoleophold er noget tågede.

*

Det er imidlertid med de såkaldte sommerkurser på 14 dage, at vi har kunnet gøre det største fremskud. Københavns Højskoleforening har igennem mange år gjort et fortjenstfuldt arbejde gennem arrangementet „Otte dage på højskole“. De folk, vi allerede fra starten henvendte os til, var imidlertid de decideret højskolefremmede, og de metoder, vi har taget i anvendelse for at komme i forbindelse med dem, har da også været ret uortodokse: sporvognsreklame, presse- og

radiokampagne, plakater til sygehuse, brugsforeninger og fabrikker og en fællespjece med fortegnelse over alle kurser, sendt til virksomheder og enkeltpersoner over hele landet hvert år i 10 til 15.000 eksemplarer. Den voksende interesse, der igennem de sidste år har været for alle mulige former for aftenhøjskoler, folkeuniversiteter og lignende, ledte os til den opfattelse, at skolerne måtte redegøre udførligt for, hvad man „lærte“ de forskellige steder, og det var derfor nødvendigt, at hver skole fremstillede en plan for sit kursus. Denne opfattelse viste sig at være rigtig. For fem år siden var der blot 4 kurser med 80 deltagere, og i år har der været afholdt 20 kurser på 16 højskoler med over 1000 deltagere.

Det er endnu et begrænset antal skoler, der afholder disse kurser, og man kan derfor sige, at de skoler, som ikke tager del i arrangementet, heller ikke har nogen fornøjelse af sekretariatets arbejde. Det er dog nok en kortsynet opfattelse, fordi selve den omstændighed, at der i løbet af en sommer kommer 1000 mennesker ud på højskoler, udbreder kendskabet til og styrker interessen for hele højskolebevægelsen.

*

For mange mennesker står det efterhånden som en ganske naturlig ting, at en enhedsbevægelse som højskolerne har et fælles kontor, der virkelig repræsenterer denne højskoles helhed. Derfor henvender de sig til dette kontor i håb om at få hele højskolen i tale, og vi har herigennem fået mange interessante og for højskolen utvivlsomt værdifulde forbindelser, for eksempel: Grosserer Societetet og Håndværksrådet beder om at måtte sende gratis foredragsholdere ud til skolerne. Det er ikke uden betydning, når højskolen samtidig selv er interesseret i at knytte kontakter til erhvervslivet. – Socialrådgivere, erhvervsvejledningskontorer, personalechefer henvender sig til os for at rådføre sig om unge, det eventuelt kan være rimeligt at sende på skole. – Skal radioen have en udsendelse om højskolen, ringer de til os for at få medvirkende, og ikke mindst københavnertjournalisterne er i de sidste år blevet opmærksom på værdien i „højskolestof“. Ja, de er endog begyndt at interessere sig så meget herfor, at en københavnertjournalist fornylig foreslog os, at højskoler over hele landet hvert år skulle afholde en journalist-weekend, hvor skolerne i fælles-

skab inviterede repræsentanter fra alle landets blade fordelt således, at københavnerjournalister for eksempel kom til Jylland, fynboerne til Vendsyssel, vestjyderne til Sjælland.

*

For to år siden blev Landselevforeningen medlem af Dansk Ungdoms Fællesråd, og her er det gang på gang lykkedes os, hvor der er tale om ungdomsspørgsmål, at få højskolen bragt med ind i billedet. På den ungdomskonference, der afholdtes i efteråret med emnet: Ansvar, ret og pligt (ungdommens medborgeransvar), havde vi således 33 repræsentanter.

Også spørgsmålet om at give orientering til hjemsendte soldater om højskolen er taget op. Tidligere har vi med økonomisk støtte fra Foreningen for Højskoler og Landbrugsskoler udsendt en pjece om højskolen i 18.000 eksemplarer til de værnepligtige, og der bliver nu fremstillet et særligt blad til soldaternes arbejdsmapper, hvori der fortælles om henholdsvis landbrugsskolerne, husmandsskolerne og højskolernes virksomhed.

*

Det vil sikkert undre mange, at helt moderne metoder såsom reklame, kartotekskort og pjecer er et effektivt middel til at gøre højskolens udbredelse større. På sekretariatet har vi imidlertid efterhånden udarbejdet et kartotek (på 3600 navne), som har vist sig overordentlig nyttigt. Enhver, der henvender sig i sekretariatet, skriftligt eller mundtligt, med en forespørgsel, bliver sat på kartotekskort. Vedkommende får så sidenhen tilsendt oplysninger om alle vore arrangementer: a) aftenhøjskolen, som vi afholder i Vartov, b) sommerferiekurserne og c) den almindelige højskolepjece, og vi slipper dem ikke, før de reagerer på et eller andet. Har vi så først fået dem på for eks. aftenhøjskolen, skal de nok før eller senere komme, om ikke længere, så dog til sommerferiekursus.

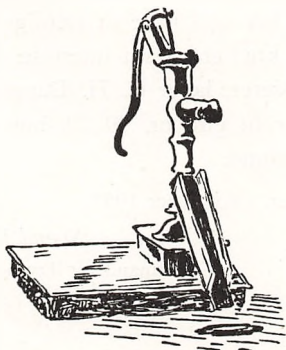
Det vil muligvis også være helt nyt for mange tidligere højskoleelever, at der ude omkring i verden er en stigende interesse for den danske folkehøjskole. Mennesker kommer fra de fjerneste egne i verden: Tasmanien, Sumatra, Indien, Ægypten, U. S. A. for at høre om denne skoles arbejde, og mange henvender sig til os bl. a. ved hen-

visninger fra udenrigs- og undervisningsministeriet. I det forløbne år har ca. 300 mennesker henvendt sig, og deraf har mange af dem været enkeltpersoner, som vi, efter at have givet en kort orientering, har kunnet sende ud på skoler. Til at betjene disse mennesker har vi fremstillet en del materiale på tysk og engelsk.

*

Det har i de år, vi har arbejdet i sekretariatet, været vort store problem: Hvordan kan vi gøre noget effektivt i landdistrikterne? Og det har vist sig, hvad der forøvrigt er fuldstændigt rimeligt, at de fremskød for højskolen, som skal gøres ude omkring på landet, ikke skal komme fra et kontor i København, men gøres gennem de mange, som har en lokal autoritet. Det eneste, vi kan gøre, er at stille pjece- og andet materiale til rådighed, og da der nu til efteråret er kommet et nyt oplag af højskolepjece, vil denne kunne stilles til rådighed. Forrige år sendte vi en pjece til alle landets lærere, præster, sogneråd, hospitaler, erhvervsvejledningskontorer, ungdomsklubber m. m., ialt 12.000 personlige henvendelser. Det nye oplag af pjece vil blive sendt ud på samme måde, og vi håber derigennem at få endnu flere breve end sidst fra mennesker over hele landet, som ønsker at gøre et arbejde med disse pjecer. Et sådant samarbejde mellem enkeltpersoner og Højskolernes Sekretariat kan utvivlsomt føre til det, vi alle håber: En virkelig fremgang for den danske folkehøjskole i de kommende år.

Erik Halvorsen.

Frode Fogt

Det er vemodigt at tænke på, Frode Fogt ikke er mere. Ved vore elevmøder var han alle vegne, og i vort årsskrift var der altid en kær og opmuntrende hilsen fra ham. – Frode Fogt var vennesæl. Han evnede at komme i forbindelse med mennesker fra alle samfundslag og i alle aldre. Der var noget velgørende åbent i hans sind, som gjorde, at mennesker kom ham nær og kom til at holde af ham. Det billede, man fik af ham, første gang man så ham, blev stående. Han var en dygtig og forstående lærer og en virkelig frisindet leder af sin højskole. – Fogt var i sine foredrag aldrig højtravende eller dybt filosofisk. Hans tale var jævn som hans færd. Han var livsglad og forkyndte livsglæden, hvor han kom, på talerstol og i samvær. Mon ikke det hang sammen med, at han hos andre mennesker altid så på de lyse sider og glædede sig over dem. Dømmende var han aldrig. Frode Fogt havde den store lykke, at han bevarede sin ungdommelighed og sit lyse sind til det sidste. Der var ikke gnist af gammelmandsbitterhed hos ham. Han var et taknemmeligt og et lykkeligt menneske. Vi skylder ham tak på mange måder.

I højskolens have står en smuk mindesten over „Gamle Fogt“ – J. H. Fogt. Unge Fogt bør også have sit værdige minde ved den højskole, han ofrede sine kræfter og sin interesse. – Bidrag kan sendes til elevforeningens kasserer, lærer C. H. Daugbjerg, Rosenby skole pr. Dronninglund, eller til giro nr. 99229, højskoleforstander Frode Fogts minde, Dronninglund.

Thise byskole pr. Manna, i november 1955.

Svend Hillgaard,
formand for Try højskoles elevforening.

Frode Fogts minde

Afdøde højskoleforstander Frode Fogt gjorde i over en menneskealder et godt folkeligt arbejde på Try Højskole og ud over hele Nordjylland.

I taknemmelighed over den gerning han øvede, har vi fået den tanke at rejse ham et værdigt minde i Try Højskoles nærhed.

Vi tror, at ikke blot hans gamle elever, men også mange af dem, som på anden måde kom i berøring med Frode Fogt, vil være med her.

Bidrag kan sendes til elevforeningens kasserer, lærer C. H. Daugbjerg, Rosenby skole pr. Dronninglund, eller til: Højskoleforstander Frode Fogts minde, Dronninglund, giro 99229.

For at skabe interesse om sagen viste de nordjyske dagblade os den venlighed at optage ovenstående opfordring, underskrevet af arbejdsudvalget, der består af Sv. Hillgård, P. Christensen, Germund Andersen samt C. H. Daugbjerg, og anbefalet af en kreds af forstander Fogts gamle elever og venner:

Martin Nørgaard,
sogneraadformand, Tolstrupgaard.

Sv. Hangbøj,
pens. lærer, Dronninglund.

Henning Ottosen,
proprietær, Holtegaard.

Anders Jensen,
gdr., V. Kraghede.

Ths. B. Thomsen,
gdr., Ulstedlund.

Chr. Krogh,
førstelærer, Rubjerg.

Alfred Truelsen,
forstander, Aabybro ungdomsskole.

Orla Kjær,
viceskoleinspektør, Aalborg.

Villy Christensen,
mejeriejer, Flauenkjold.

Aksel Andersen,
gdr., Langholt.

Svend Nielsen,
gdr., Gl. Kirk.

Eiler Clausen,
sognepræst, Dronninglund.

Chr. Møller,
gdr., Bollegaard.

Alfred Hansen,
sparekassedirektør, Dronninglund.

Simon Johansen,
gdr., Hedegaard, Try.

Jesper Johansen,
gdr., Krabdrup.

A. J. Markussen,
overlærer, Frederikshavn.

A. Brandt Pedersen,
forstander, Vraa højskole.

A. Skjødsholm,
førstelærer, Løkken.

Ths. Krogh,
skolebestyrer, Dronninglund.

Ths. Nørgaard Jensen,
gdr., Stagsted.

Jakob Risager,
sogneraadformand, Tversted.

Vi regner med, at indsamlingen kan være tilendebragt omkring 15. januar 1956.

Mindefonden har åbnet en særlig girokonto, nr. 99229, så de elever, der ønsker at give et bidrag, kan gøre det på den særlige blanket, der er indlagt i årsskriftet.

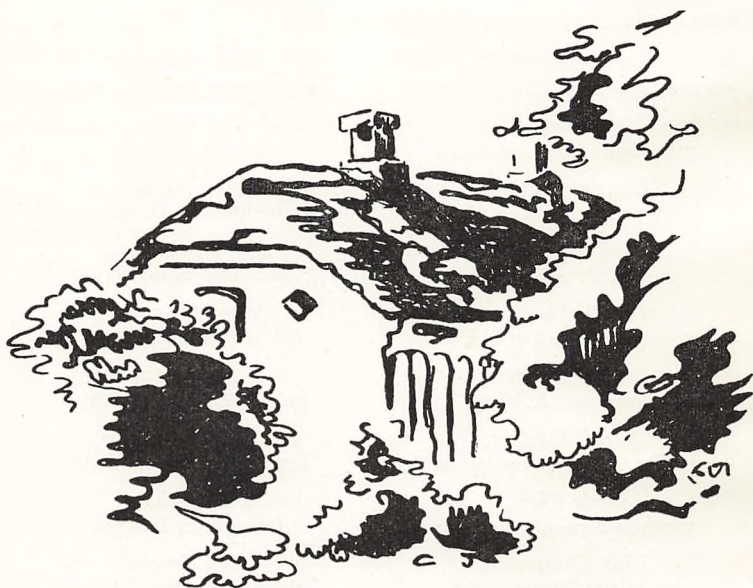
Til mindet foreligger to forslag:

1. En granitsten, der opstilles i et særligt anlæg i højskolens nærhed.
2. En mindemur – opført i anlægget omkring Fogts far, Try Højskoles stifter, J. H. Fogt.

Hvilket af de to forslag, der realiseres, vil afhænge af, hvor stort beløb, der bliver at arbejde med. Udgifterne til gennemførelse af det første forslag anslås til godt et par tusind kroner.

Vi regner med, at indvielsen kan finde sted ved elevmødet til sommer 1956.

C. H. Daugbjerg.

Luften blev rensset, hvor Frode Fogt kom

Det kunne spores, at det var en høvdingeskikkelse, der i gaar blev stedt til hvile paa Dronninglund Slots kirkegaard. I hundredvis af mennesker havde afbrudt dagens arbejde for at følge højskoleforstander Frode Fogt det sidste, korte stykke.

Pastor Claussen talte ved baaren ganske enkelt om, hvordan Frode Fogt havde fundet det, Gud venter af os mennesker: – Han var medarbejder paa andres glæde og saa dejlig uinteresseret i sig selv. Han fik lov at øve sin gerning blandt ungdom og var ikke blot et lykkeligt menneske, men ogsaa et velsignet menneske, fordi han fik den gave at bringe velsignelsen videre. Men han røbede ogsaa, hvor de kilder var at finde, som han øste af.

„Døren ind til Guds rige hedder „vor daab“, og den har to hængsler – forsagelse og tro – og ingen af dem kan undværes.“

Hvor Frode Fogt færdedes, blev luften ren, fortsatte pastor Clausen, og han har rensset luften og tilværelsen for mange unge. Hans sidste ord til mig fra sygesengen var: Hvor har jeg været et lykkeligt menneske. Først nu ved jeg, hvad træthed er, for jeg har aldrig været træt i min gerning. – Først nu ved jeg, hvad Guds naade er. Frode Fogt døde midt i sin gerning, midt i sin glæde.

Lærer Knud Fogt, Tolk i Sydslesvig, traadte derefter frem til sin faders baare og sagde nogle gribende mindeord om sit sidste møde med faderen. Det var ganske jævne ord, de to havde talt sammen, men bag dem laa hele den fortrøstning, kærlighed og omsorg, Frode Fogt nærede og som gav ogsaa andre lindring.

Museumsbestyrer Peter Christensen, der siden barndommen har kendt Frode Fogt, sagde ved sin ven og nabos baare: – Jeg har siddet under mange store og kloge menneskers talerstole, men aldrig mødt en saa lys og levende stemme som Frode Fogts. Det maa I ogsaa huske i sorgen, at hver gang denne fremkalder minder, maa det blive

lyse minder, I faar i tankerne. Saa er det ikke saa slemt at sørge, og saa kan vi maaske sige med Ibsen: Stort har jeg mistet – bedst var det maaske, at det gik, som det gik.

Lærer Hillgaard, der var bundet til Frode Fogt gennem venskabs- og familiebaand og havde kendt ham, ogsaa naar troen paa gerningen vaklede hos Frode Fogt, fremhævede ved baaren, hvordan Fogt havde forstaaet at „tale sandt om smaat og stort og jævnt om alt det høje“, hvilket havde gjort Frode Fogt til en enestaaende lærer.

Efter at velsignelsen var lyst, blev baaren ført det korte stykke – ad blomstersmykkede stier – til graven, hvor Knud Fogt efter jordpaa-kastelsen sagde de mange hundrede i følget tak for trofasthed til det sidste og indbød til mindesamvær for de fjernestboende paa Try højskole.

Mindesamværet

Ved en efterfølgende mindehøjtidelighed paa højskolen havde en række talere ordet for at udtale takke- og mindeord. Forstander Sejlund Sørensen takkede sin svigerfader for den tro, tillid og utrolige hjælpsomhed, som Fogt havde vist ham og hans hustru efter at have overdraget højskolen til dem.

Gaardejer Germund Andersen, Agerholt, og bestyrer Harry Jensen, Try, gav varme udtryk for, hvad forstander Fogt havde betydet for sine elever. Sparekassedirektør Hansen takkede for hans virke for Dronninglund sparekasse.

Endvidere talte gaardejer S. P. Krushave, Try, gaardejer Thomas B. Thomsen, Ulstedlund, lærer L. Sletting Christensen, Try, forstander Brandt Pedersen, Vraa, og forstander Truelsen, Aabybro.

Trods henstillingen om at lade penge til eventuelle kranse sende til Try højskoles elevforening og sydslesvigarbejdet var der alligevel adskillige kranse i kirken. Blandt de signerede noter vi fra: Dronninglund kommune, menighedsraadet, discontobanken, venner i Tolk, højskolens elevforening, lærerne, skolebørn i Try, herredets lærerkreds, Historisk Samfund i Hjørring amt og Hjemstavnmuseet. – Fra det sidste bragte Peter Christensen ogsaa en hilsen i sin mindetale, idet han dér sagde, at Frode Fogt havde trukket det store læs ved oprettelsen af museet.

I det store følge saas foruden talrige lokale folk med sogneraadsformand Martin Nørgaard i spidsen de nordjydske højskoleforstandere, sparekassedirektør Hansen, godsejer Arenfeldt og ja, mange, mange flere.

Aalborg Amtstidende den 23. april 1955.

Kære Venner og gamle Elever

Mine Børn og jeg føler Trang til at takke jer allesammen. Tak for jeres Trofasthed og Kærlighed mod os gennem de mange Aar. – Ja, Far gaar jo ikke mere iblandt os, og dog er det ligesom, vi ser hans ranke Skikkelse og hans lyse, frejdige Smil alle Steder.

I gjorde jeres til, at Far var fortrøstningsfuld og et lykkeligt Menneske. Han havde den sikre Tro og det faste Haab, at Danmarks Ungdom vil gaa frisk og frejdig frem ad de Veje, som Gud tør kende.

Ja, Tak til jer alle for hver en kærlig Tanke, Tak for Blomster og al Deltagelse i vor Sorg; men først og sidst: Tak for hver gang I har glædet Far.

Hjertelig Hilsen og god Jul!

Jeres
Meta Fogt.

Try højskole - siden sidst

Da Grænsehjemmet i Kollund blev indviet i 1936, havde et voldsomt stormvejr raset om dagen, og jeg husker, at Arne Sørensen, den senere kirkeminister, i sin indvielsestale om aftenen indledede med følgende ord: „Når vi om ti år mindes denne dag, vil vi tænke på den voldsomme storm, der da gik over Danmark. Men når man om hundrede år vil mindes denne tid, vil man tænke på de storme, der da gik hen over Europa!“

Tre år efter kom den anden verdenskrig, så hans tale viste sig faktisk at være profetisk.

Når denne tale nu overføres til Try højskole, tør det vist trøstigt siges, at 1955 her blev et bevæget og skelsættende år; thi udover alle andre små og større begivenheder vedrørende højskolen her prægedes dette skoleår af to begivenheder: Fogts død og skolens godkendelse som sygeplejefaghøjskole i juli måned.

Så smiler vi til fotografen

Et danskhold

Fogts død kom vel egentlig ikke så uventet for os, der besøgte ham; men den sygdom, der så hurtigt fik bugt med ham, kom uventet. Han havde i dagene før holdt foredrag, været til konfirmation i familien og sidst besøgt os nede på skolen til min fødselsdag sammen med et par nabofamilier; men natten derpå kom sygdommen.

Det er ikke min opgave her at fortælle om Fogts liv og livsværk. Det gøres andetsteds, og det taler vel allerbedst for sig selv i de gode minder, så mange mennesker fjernt og nær har om ham. Kun vil jeg sige – til hæder for ham og undskyldning for os, der fulgte efter, at han var ikke let at komme efter; thi hans ukuelige lyssyn, hans venlighed og livsglæde og hans utrolige hjælpsomhed var enestående. Disse ting var Guds gave til ham, og der gives kun een Frode Fogt. Han er ikke mere; men hans minde vil leve længe og være æret.

Dog må det heller ikke glemmes, at han ved sin side havde en trofast støtte. Meta Fogt var udholdende som få til at klare de tusinder af små og større ting, som også hører højskolen til, og dermed jævnedes hun vejen for sin mands virke. De udfyldte hinandens gerning på enestående vis.

*

Men livet skal leves, selv om vi til tider må standse op, når et menneskeliv afsluttes.

Rollerne er byttet om

Sidste vinterskole var også vor sidste karleskole. Karleholdene var blevet *for* små, når der skulle særlig fagundervisning til. Det er glædeligt, at skolen i indeværende vinter er fuldt belagt med unge piger; men det er vemodigt at undvære det mandlige islæt på vinterskolen, og fællesskolen, som vi havde i 6 vintre, var en værdi i sig selv.

Vinterskolens særlige begivenheder var stort set de traditionelle. Der blev holdt delingsførermøde; vi havde en dejlig storskovstur og en alsidig og vellykket Ålborg-tur, der sluttede i teatret, hvor Ebbe Rode som gæst spillede en hovedrolle i „Pygmalion“.

En hyggelig aften havde vi lige før advent med at binde adventskranse – akkompagneret af juletoner på klaveret.

Takket være gode ideer og snildt håndslag var andre aftener optaget af at flette med peddigrør, lave stoftryk og lærarbejde, og bortset fra glæden ved selv at skabe noget med hænderne blev der lavet virkelig nydelige ting imellem.

I december havde vi et vellykket jubilarelevmøde, og julemødet ved pastor Claussen var med til at stemme sindene til den store højtid.

Nytårsdag kørte Hilda, børnene og jeg til Tolk i Sydslesvig for at være med til barnedåb hos Hilka og Knud Fogt. Deres lille dreng fik navnet Jens Frode Fogt. „Mens graven kastes, vuggen gynger“, synger vi; men vi tænkte det ikke så bogstaveligt på denne højtidsdag.

På kaneur til slottet

Fastelavnsfesten gik fint, og Heibergs „Aprilsnarrene“ gjorde lykke. Hvem glemmer Tage som den brave, forelskede Hansemænd.

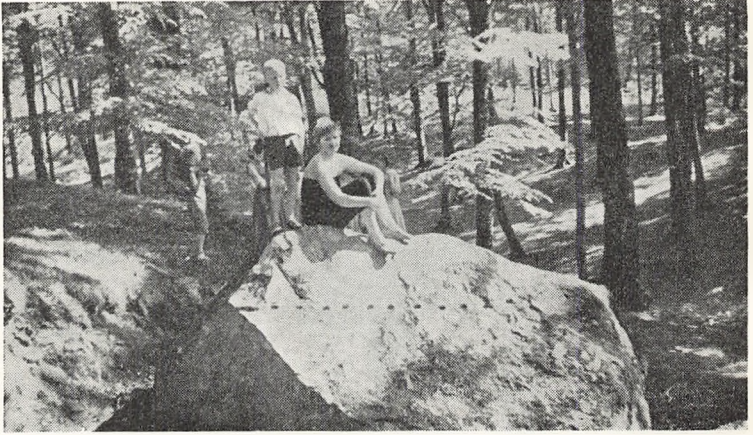
En søndag så vi Dronninglund slot, og vi kørte tilmed i kane derved; koldt, men muntert. Desuden så vi sygehuset, kirken og hovedgården, og endelig havde vi et par dejlige ture til tre elevhjem, nemlig hos Poul Erik Nielsen og Hans Larsen i Stidsholt og hos Edel Rasmussen i Rørholt. Vi blev ovenud gæstfrit modtaget og havde det hyggeligt og livligt.

Ungdomsforeningens møder nød vi også godt af i vinter, og med et højskolelivs blanding af alvor og gammen i arbejde og fritid løber tiden hurtigt. Ved afslutningsfesten fik Karen Nøhr overrakt en præmie for F. D. B.s stilopgave om andelsbevægelsen, og Bodil Davidsen, Gludsted, blev valgt som vinterholdets repræsentant i elevforeningens bestyrelse.

To dage efter holdtes kontroleksamen, og vor landbrugslærer, Gunnar Jensen, havde ære af sit hold.

*

Sommerskolen indledtes straks med særlige begivenheder. Vi deltog med fane i 4. maj-gudstjenesten i Dronninglund kirke, og aftenen efter holdt ungdomsforeningen 5. maj-fest på højskolen.

På Troldestenen

I st. bededags-ferien var Hilda og jeg til skoleindvielse i Tolk i Sydslesvig. En sten fra Try højskole er muret ind i skolen dernede og besegler fællesskabet mellem landsmænd i syd og nord. Det var en smuk og højtidelig begivenhed at deltage i, og der står nu en køn og praktisk skole til egnens danske befolkning.

Vor Aalborg-tur foregik sidst i juni i fineste vejr, hvilket vi især nød under en sejltur til Egholm og i friluftsteatret, hvor vi så „Jeppe på Bjerget“ med Osvald Helmuth i hovedrollen.

Først i juli deltog sommerpigerne i amts-gymnastikopvisningen i Brønderslev – en slags generalprøve på opvisningen ved elevmødet herhjemme.

Elevmødet gik iøvrigt godt og efter traditionerne; men første gang ved denne skolens største årlige festdag savnedes Fogt. P. Christensen, Try, talte om Fogt ved eftermiddagsmødet. Søndag aften opførte vi Carsten Hauchs „Søstrene på Kinnekullen“.

Den 26. juli havde vi en udmærket tur til Skagen-Frederikshavn. Samme dag begyndte håndværkerne at rumstere i køkkenet, der i højeste grad trængte til udbedring og forbedring. I dag – den 26. november – er arbejdet snart færdigt! Det har ikke været helt behageligt for Hilda og hendes medhjælpere. Vi havde troet, det kunne klares på fjorten dage!

Gæster på »Oslo«

Først i september oplevede vi det helt enestående for et højskolehold, at vi alle var med til en af elevernes bryllup. Det var en af 3-måneders eleverne, Sigrid Houkieer Madsen fra Blære, der blev gift, og vi havde en dejlig dag. På vejen til bryllup så vi Sulsted kirke, Lindholm høje og St. Restrup husmandsskole.

Den sidste time i pastor Claussens foredragsrække om salmedigtere havde vi i Dronninglund præstegård, hvor gæstfrihed og hygge, sang og tale gav os en værdifuld eftermiddag.

Sidst i september havde vi en god „fætterfest“ samt forældremøde og efterårsmøde, hvor talerne var fhv. kirkeminister Hermansen og forstander Brandt Pedersen, Vrå, og om aftenen var der sangunderholdning ved Ålborg bykor og syngeskole dirigeret af S. A. Sørensen.

Snart slog igen afskedens time, og sommerholdet valgte Inge Dehnhardt Kristensen, Fjerritslev, i elevforeningens bestyrelse.

Oktober måned bød ikke på mange muligheder for afslappelse. Foruden rengørings- og håndværkertravlhed havde vi konfirmation med Søren, høstfest i borgerforeningen, forældremøde i friskolen, generalforsamling i ungdomsforeningen, og endelig havde vi besøg af ca. 60 kolleger fra de nordjydske højskoler til det årlige højskole-

På rad og række

konvent. Desuden skulle vi forberede os til de krav, en større elevflokk, 38 piger, og overgangen til sygeplejehøjskole krævede.

Det har jo bl. a. betydet, at sygeplejefagene er overtaget af faste lærerinder, nemlig instruktionssygeplejerske Inge M. Jørgensen, der kom fra centralsygehuset i Hjørring, og forstanderinde Margrethe Hansen, tidl. Testrup højskole, der leder fagafdelingen. Fra maj har vi desuden haft en god medhjælp i lærerparret Anna og J. Sigurd Pedersen, der mest er beskæftiget i friskolen, og højskolelærerinde Inger Larsen.

Vi byder alle de nye medhjælpere velkommen til skolearbejde og skoleliv og håber, at gode traditioner og nødvendig fornyelse vil mødes i skøn harmoni, så tidens og fagenes krav kan honoreres fuldtud, og gamle elever stadig kan føle sig hjemme på „deres skole“.

De hidtidige timelærere i sygeplejefagene må vi med et vist vemod sige farvel til nu; men vi siger en hjertelig tak til Asta Christensen, Try, og læge Hugo Hansen, Dronninglund, for godt samarbejde i 6½ år og til forstanderinde frk. Holm, centralsygehuset, Hjørring, der også hjalp os i flere år.

Af lærerpersonalet fra sidste vinter er Inger Christensen samt Sigrud og J. P. Sørensen nu på Vejstrup ungdomsskole, og Gunnar Jensen er indtil videre ansat i Brønderslev landboforening. Husholdningslærerinde Karoline Ågård Pedersen havde også timer i sommer, og

Må vi se giraffen

det samme gjaldt oversygeplejerske frk. Nilsson, amtssygehuset, Dronninglund, og lærer S. A. Sørensen, Ålborg, der også fortsætter som timelærer i vinter. Desuden havde vi som ekstra lærermedhjælper i sommer Erik Jensen, Thise; han er i vinter elev på en svensk gymnastikhøjskole.

Ved det tidsskifte for Try højskole, som Fogts død og overgangen til sygeplejehøjskole betyder, vil jeg gerne hermed sige til alle skolens elever og venner: Hjertelig tak for hver gang, vi mærkede, I stod sammen om jeres gamle skole – også i trange tider. Vi håber, I altid vil føle Try højskole som *jeres skole*, og vi ønsker, I stadig vil komme her til elevmøder og efterårsmøder, eller når jeres vej ivoøvrigt falder forbi.

P. Sejlund Sørensen.

Hermed ønsket om en glædelig jul og et godt, velsignet nytår.

Frode, Karen, Søren, Hilda og P. Sejlund Sørensen.

Hilsen til venner og gamle elever fra *familien Daugbjerg, Inger Christensen (1954–55) og Inger Larsen.*

Try højskoles elevforening

afholdt aarsgeneralforsamling søndag den 17. juli 1955. Formanden, lærer Sv. Hillgaard, Thise, ledede og udtalte mindeord om forstander Fogt, mennesket med det lyse sind, en elsker af friheden. – Vi savner ham stærkt!

Lærer C. H. Daugbjerg, Rosenby skole, gav oplysning om foreningens arbejde i det forløbne aar og oplæste det reviderede regnskab. Mange medlemmer havde som sædvanligt frivilligt forhøjet deres kontingent til foreningen. Vi er meget taknemmelige for denne haandsrækning. Dronninglund Sparekasse har i aar forhøjet sin bevilling til 200 kr. *Tak!*

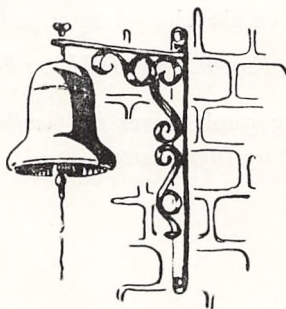
Ved forstander Fogts død fremkom ønske om, at man i stedet for at sende kranse til baaren gav en gave til lige fordeling mellem Try højskoles elevforening og det danske arbejde i Sydslesvig, to ting der stod Fogts hjerte særlig nær. Der indkom 1908 kr., der er sat ind paa særlig konto i Dronninglund Sparekasse. Der vil senere blive taget bestemmelse om passende anvendelse af den halvdel, der tilkommer elevforeningen.

Til elevforeningens bestyrelse nyvalgtes gdr. Germund Andersen, Agersholt, og forpagter Niels Pedersen, Thorsvad. Sogneraadsformand, gdr. Jakob Risager, Tversted, genvalgtes. Forpagter Jens Møller, Ny Raunstrup, nyvalgtes som revisor. Civillærer Sletting Christensen genvalgtes.

P. Christensen, Try, fremsatte forslag om at rejse Fogt en mindesten i Try højskoles nærhed. Til at forsøge at føre tanken ud i virkeligheden nedsattes straks et mindre arbejdsudvalg, der kom til at bestaa af Hillgaard, P. Christensen og Germund Andersen. Daugbjerg bliver mindefondens kasserer.

Forstander Sejlund takkede for de indkomne bidrag i anledning af Fogts død og begravelse. Gav endvidere oplysninger om Try højskoles overgang til sygeplejehøjskole. Derefter afsluttede Hillgaard generalforsamlingen.

C. H. Daugbjerg.

Elevforeningens regnskab 1954-55

INDTÆGT:

Kassebeholdning 17. juli 54	335,40
Restance	5,00
Kontingent	2264,75
Sparekassetilskud	200,00

UDGIFT:

Annonce	10,50
Underskud ved elevmøde ..	48,57
Tilskud til elever	202,00
Trykn. af aarskrift 2007,30	
Udsendelse	207,60
	2214,90
Indkassering af kontingent	136,70
Krans til Fogts baare	40,00
Kassererens løn	100,00

Ialt 2752,57

Kassebeholdning 16. juli 55 52,48

Balance 2805,15

Balance 2805,15

Rosenby skole, Dronninglund, 16. juli 1955.

C. H. Daugbjerg.

Regnskabet er gennemgaaet og fundet i overensstemmelse med bilagene.

Try, 16. juli 1955.

L. Sletting Christensen.

Knud Fogt.

Elevfortegnelse

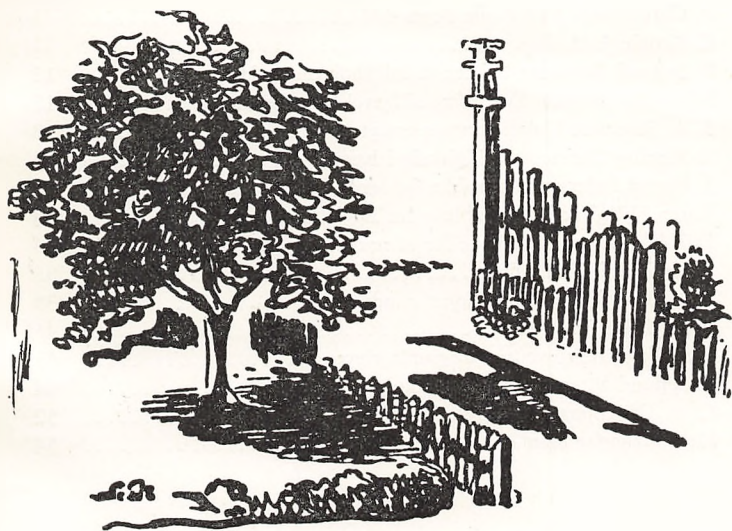
Vinteren 1954-55

Elly J. Andersen, Oue mark, Hobro.
Ingrid J. Brandborg, Hvilshøj mark, Brønderslev.
Else M. Christensen, Møgelmosegård, Uggerhaldne.
Margit J. Christensen, Bochsvej 6, Sæby.
Bodil M. Davidsen, Gludsted, Hampen st.
Tage Vindbæk Frederiksen, Kringellose, Lendum.
Edith H. E. Hansen, Heilskovsgade 15, Ålborg.
Ernst Roald Jensen, Vesterø havn, Læsø.
Adolf Kollhorst, Løbacker, Tolk, Kr. Slesvig, Sydslesvig.
Poula Kristiansen, Skelund.
Hans Larsen, Sdr. Stidsholt, Præstbro.
Jane Madsen, Kongstedlund, Flauenskjold.
Ingrid Nielsen, Hjerik, Roslev.
Linda N. Nielsen, Rold, Arden.
Poul Erik Nielsen, Ll. Hybholt, Dybvad.
Karen Nøhr-Jensen, Sundbyholm, Mejlsted, Hvorupgård.
Johan Pedersen, Ll. Nedergård, Stagsted, Hjallerup.
Othilie Poulsen, Nørregade 39, Thisted.
Edel Irene Rasmussen, Rørholt.
Ths. Sigurd Thomsen, centralen, Tornby.

Sommeren 1955

Esther Als, Århøjgård, Vårst.
Ingrid M. Bisgård, Purkær, Pandrup.
Ruth M. Carlsen, Hjørringvej 158, Bouer, Nørresundby.
Edel Gade Christensen, Brovst.
Else M. Christensen, Møgelmosegård, Uggerhaldne.
Grethe Bisgård Jensen, Ø. Brønderslev hede, Brønderslev.
Ida Marie Jensen, c/o Lars P. J., Godthåb.
Marie Søndergård Jensen, Søndergård, Dorf, Flauenskjold.
Marna A. Kiilerich, Ottensgård, Dronninglund.
Karen Margrethe Knudsen, Sejrgade 4^a, Ålborg.
Inge Dehnhardt Kristensen, Jernbanegade 1, Fjerritslev.

Kirsten Kristensen, Niels Ebbesensgade 23, Ålborg.
Annalise Larsen (f. Rasmussen, Rørholt), Fæbro, Agersted.
Elisa L. Larsen, Vollerslev, Østervang, Køge.
Inga S. Larsen, Højlund, Klokkeholm.
Emma M. Lassen, Sønderholm.
Karen Nielsen, Vestergade 18, Ranum.
Thelma Pace, 29 Ivy Road, Gosforth, England.
Jytte K. Pedersen, Sjøstrup, Års.
Sigrid Houkjeer Sørensen (f. Madsen), Blære.
Lisbeth Theilgård, Hasserisvej 126, Ålborg.

INDHOLD

	Side
P. Christensen: Ved Frode Fogts død	3
C. Krogh: J. H. Fogt	11
P. Sejlund Sørensen: Svigter vi folkehøjskolens idé?	12
Margrethe Hansen: Det måtte alligevel blive højskolen	16
S. A. Sørensen: Halvtredsernes ansigt	18
L. Sletting Christensen: Højskole i hæren —?	24
J. Sigurd Pedersen: Kom ikke for sent	27
Karen Hillgård: Dagbogsblade fra England	28
Erik Halvorsen: Et arbejde for at styrke højskoleinteressen	34
Sv. Hillgård: Frode Fogt	38
C. H. Daugbjerg: Frode Fogts minde	39
Frode Fogts jordefærd	41
Meta Fogt: Kære venner og gamle elever	43
P. Sejlund Sørensen: Try højskole — siden sidst	44
C. H. Daugbjerg: Try højskoles elevforening	52
Elevfortegnelse m. m.	54

